

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 62 · 24. mars
Sesjonen 2020–2021

Møte onsdag den 24. mars 2021 kl. 10.

President: Ingjerd Schou

Dagsorden (nr. 62):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevern hensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt også under dagens møte. – Det anses vedtatt.

Representanten Åshild Bruun-Gundersen vil framsette et representantforslag.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [10:00:36]: På vegne av representantene Tuva Moflag, Nicholas Wilkinsson og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om å sikre at kvinner i likekjønnede par kan få en reell mulighet til å velge selv hvem av kvinnene i paret som skal gå gravid med parets barn. Med bakgrunn i at dette er en lovtolkning som pågår i departementet, vil jeg be om en rask behandling i komiteen.

Presidenten: Representanten Espen Barth Eide vil framsette et representantforslag.

Espen Barth Eide (A) [10:01:13]: På vegne av representantene Else-May Botten Norderhus, Åsmund Aukrust, Ruth Grung, Runar Sjøstad og meg selv har jeg gleden av å legge fram et representantforslag om en strategi for det kommende implementeringsarbeidet med FNs naturavtale og en tverrsektoriell handlingsplan for å nå naturavtalens målsettinger.

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil framsette et representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:01:46]: På vegne av stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Arne Nævra, Eirik Faret Sakariassen og meg sjøl vil jeg sette fram forslag om endringer i plan- og bygningsloven om skjerpet ansvar for tilsyn med at utbyggings- og byggeprosjekter gjennomføres i samsvar med gitte tillatelser og bestemmelser.

Presidenten: Representanten Sylvi Listhaug vil framsette et representantforslag.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:02:28]: På vegne av stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, Morten Ørsal Johansen, Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om en plan med tiltak for gjenåpning av samfunnet og gjenreising av norsk næringsliv etter pandemien.

Presidenten: Representanten Arne Nævra vil framsette et representantforslag.

Arne Nævra (SV) [10:03:04]: På vegne av representanten Lars Haltbrekken og meg sjøl vil jeg gjerne sette fram et forslag om at nullutslippsvarebiler fortsatt må få rabatt i bomstasjonene rundt Trondheim.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud vil framsette to representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:03:40]: Jeg har også gleden av å bidra til at Stortinget har litt å gjøre, og har gleden av å framføre et representantforslag fra stortingsrepresentantene Tor André Johnsen, Sylvi Listhaug og meg selv om medisinsk begrunnet dispensasjon for svaksynte, og et representantforslag fra stortingsrepresentantene Tor André Johnsen, Åshild Bruun-Gundersen, Roy Steffensen om kostnadseffektive veiinvesteringer – og meg selv. (Latter i salen.)

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:04:23]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:04:45]: I går ble det vedtatt nasjonale tiltak for nedstenging i Norge. Gjenåpningen, som skulle annonseres i slutten av mars, er utsatt til april, og det er forståelig. R-tallet er for høyt, det kommer lokale utbrudd, og vi har ennå et stykke å gå for å bekjempe smitten.

Situasjonen er svært alvorlig for mange mennesker, for næringsliv, for bedrifter som går over ende, og ikke minst for dem som blir permittert, som mister jobben, og for dem som nok en uke og nok en måned må sitte inne, med de psykiske konsekvensene av det. Mange er slitne nå. Derfor må vi skjerpe innsatsen for å få kontroll med smitten, og det er naturlig å stille statsministeren spørsmål rundt det. Fire hovedgrupper med spørsmål trenger vi å få klarhet i. Det er knyttet til vaksiner, kontroll ved grensen, test- og analysekapasiteten vår og intensivkapasiteten i sykehusene.

Importsnittet først: Lenge har regjeringen sagt at vi er strengest i Europa, og spørsmål fra opposisjonen

om obligatorisk testing og kontroll er nærmest avvist som relevante. Så får vi historier fra Gardermoen – hovedflyplassen – der folk kommer hjem. Mange tester seg ikke, og mange tar en hurtigtest og drar videre før de får resultatet. Vi har historien om personen som kom til Vestby kommune med Brasil-viruset påvist, men ikke ble holdt igjen på flyplassen. Vi hørte Amalie Aune si til TV 2 at da hun landet, var det bare fem som tok test, alle andre dro gjennom taxfree og ut i samfunnet. NRK avdekket at i første uke i mars var det fire av ti som ikke tok test, og mange av dem som tok test og skulle ta test nr. 2, gjorde det ikke.

Spørsmålet til statsministeren er: Har vi kontroll? Er hun tilfreds med måten testen ved grensen gjennomføres på?

Statsminister Erna Solberg [10:06:55]: La meg begynne med å si at den situasjonen vi er oppe i nå, er en situasjon som er både krevende og vanskelig, og jeg er enig med representanten i at det er viktig at vi nå har kontroll på alle ulike deler av dette. Nå var det i utgangspunktet fire temaer som ble tatt opp, men jeg forsto at spørsmålet først og fremst dreide seg om kontroll ved grensen. Jeg skulle gjerne kommentert alle de andre også, men det får jeg sikkert anledning til i senere spørsmål i spørretimen.

Vi har i dag et kontrollregime som er godt, men selvfølgelig ikke perfekt. Det er et krevende kontrollregime. Vi har jo Europas lengste grense, til Sverige. Derfor har vi begrenset antallet steder man kan krysse grensen. Vi har satt opp systemer for det, og vi jobber tett for å få det til. Når vi da får rapporter om eventuelle hull, ettergår vi også det. Men det er laget et veldig tydelig system for at man skal følges når man kommer, man skal gå til testingen, og man skal vente til man får resultatene. Vi jobber nå med en hjemmel for å pålegge folk å vente, eventuelt holde folk tilbake, også med makt, for at de ikke skal flytte seg før testresultatene er kommet.

Vi har nå innført pålegg om at de som har vært på det vi vil kalle unødvendige reiser, altså fritidsreiser, må gå i karantene. I første omgang må de på karantenehotell – alle skal gå i karantene, men de må gå i karantene på karantenehotell – i utgangspunktet i tre dager. Fra over helgen blir det slik at man må være i syv dager før man kan teste ut. Det skyldes at vi lærer på veien. En av de tingene vi har lært, er at når vi nå har fått satt sammen MSIS-systemet, altså smitteregister- og testsystemet og ankomstregimet, ser vi noen signaler som tyder på at vi er nødt til å være strengere med karantenegjennomføringen i private hjem. Da er det best å si at folk må være på hotell.

Jonas Gahr Støre (A) [10:09:07]: Jeg er enig i at vi må lære mens vi går, men det som er underlig med re-

gjeringsen her, er at det har vært påpekt fra tidlig i høst at denne kapasiteten ikke er god nok, ikke systematisk nok, ikke konsekvent nok. Resultatet av det ble full nedstenging, som rammer deler av næringslivet vårt veldig brutalt. Det er jo bedrifter som har ordentlig kontroll på egen håndtering av folk som kommer til Norge, med karantene, med testing, og har god kontroll, men de er nå rammet av at nedstengingen er ganske komplett. Jeg synes det er underlig at statsministeren her må si at de fortsatt har til vurdering systemer for at kontrollen skal gjelde på flyplassene. Det er en ganske regulær virksomhet som skjer ved våre flyplasser. Folk kommer, de lander, de går i land, og de drar gjennom samfunnet.

Så spørsmålet mitt er: Når er det statsministeren vil kunne si at nå har vi et system på plass som vi er tilfreds med, og som kan fungere for et land med lange, åpne grenser? Det hadde vi 12. mars i fjor, vi har det i år, og vi kommer til å ha det til neste år. Så når er hun i rute med at vi har tilstrekkelig kontroll?

Statsminister Erna Solberg [10:10:11]: Hvis jeg hørte at representanten sa «et system som kan fungere med åpne grenser», så vil det være basert på smittesituasjonen i landet.

Vi har fulgt de faglige rådene vi har, som representanten er klar over, og som stortingsflertallet også har vært enig med oss i, de tydelige faglige rådene, frem til romjulen, som var at testkapasiteten burde settes inn der det var mest behov for den. Testkapasiteten var det mest behov for knyttet til kommunenes oppfølging av TISK-arbeidet, og det å ha obligatorisk test ble ikke oppfattet som målrettet og godt nok før det muterte viruset kom i omløp. Da det muterte viruset kom i omløp, fikk vi et nytt faglig råd. Derfor etablerte vi testing på grensestasjonene. Vi etablerte et innreiseregister. Vi har nå fått til den digitale koblingen mellom innreiseregistret og testsystemet. Vi har laget et stort apparat for å ringe opp alle som kommer over grensen, for å følge opp, gi beskjed, informere og være sikre på at de har fått all informasjon.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:11:18]: La oss forfølge dette med testkapasitet inne i landet, innenfor grensen. Det er helt avgjørende hvis vi skal få kontroll med smitten, at vi tester vesentlig mer, mye, mange steder, for at vi skal kunne lykkes med åpning. Det vi nå leser, er at Danmark, som legger fram sin gjenåpningsplan, tester like mange på én dag som Norge gjør på en hel uke. Er statsministeren tilfreds med den kapasiteten vi nå har for testing?

Oslo har ønsket å gå foran. De sier at de har for store mangler ved laboratoriene til å kunne gjennomføre så mange tester som skal gjøres, det er begrensninger på personell som kan hjelpe til med å utføre testene. Må det være helsepersonell, kan det være andre som gjør det, og kan vi få til en massetesting? På meg virker det som vi ligger etter på laboratoriekapasitet, og at vi ligger etter når det gjelder kapasitet hos dem som skal gjennomføre testene. Er statsministeren i dag, per 24. mars, tilfreds med testkapasiteten i Norge?

Statsminister Erna Solberg [10:12:14]: Vi har en testkapasitet etter de målene vi har satt oss for hva vi skal ha, så hvis vi skal gå over til store massetestinger, må vi øke den biten. Men det viktigste er jo å kunne øke selvtestingen, og det er en av de utfordringene vi jobber med nå, f.eks. det forsøket som pågår i Bergen, hvor man tester på skoler med et eget selvtestingsopplegg. Kan vi bruke spyttprøver, og resultater av det? Er det hurtigtester som gir resultater der og da? Vi har innkjøpt mange av disse hurtigtestene. Så vidt jeg vet, har vi fire millioner hurtigtester som kan brukes, og så kan vi øke det. Så gjøres det stedvis, ut fra hva som er de viktigste resultatene av dette.

Noen land trodde tidlig i pandemien at de kunne teste seg ut av pandemien. Det var ikke et godt eksempel, det var ikke mulig å gjøre. Noen av de landene har hatt de største smitteutbruddene etterpå. Så det er en miks mellom test og kontroll, og ikke minst det store TISK-arbeidet, det å sørge for at vi følger alle råd og regler.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:13:23]: Statsministeren er altså tilfreds med kapasiteten per i dag, må vi forstå av dette. Vi kan ikke teste oss ut av pandemien, men vi kan trolig vaksinere oss ut. Det er jo veien ut. Arbeiderpartiet støtter at Norge har kjøpt vaksiner sammen med europeiske land. Vi tror det var det som sikret oss flere vaksiner og ikke bare én. Det var riktig strategi. Men så er spørsmålet: Er den avtalen nok? Konfliktene som nå kommer i Europa mellom land, gir grunn til uro. Nye vaksiner kan bli holdt igjen. Vi må søke etter alternativer.

I Tyskland pågår det en diskusjon – Tyskland er som kjent et EU-land – om muligheten til å kjøpe f.eks. den russiske vaksinen, om den er godkjent. Kansler Merkel har sagt at hun foretrekker en felles europeisk bestilling, men hun sier: Hvis ikke foretar vi en egen tysk bestilling. Så sier hun videre: Det kan vi gjøre, og det er vi forberedt på å gjøre.

I en samtale mellom Merkel og Putin tidlig i januar ble de enige om at helseministrene skulle følge opp

dette. Mitt spørsmål til statsministeren er: Har hun tatt noe initiativ overfor Russland om denne vaksinen, om den kommer, for å sikre Norge slike doser for å kunne supplere de avtalene vi allerede har?

Statsminister Erna Solberg [10:14:26]: Vi har ikke tatt direkte kontakt med Russland om dette. Vi er enig med tyskerne i at det beste vil være at vi har et felles innkjøp. Det russerne har antydnet, er at ved slutten av andre kvartal i år vil den russiske vaksinen kunne være tilgjengelig for andre land. Det er på et tidspunkt da vi vil ha stor tilførsel av vaksiner med de systemene vi har per dags dato hvis alle de vaksinene vi har, er godkjent. På kort sikt er det altså ikke noen mulighet til å vaksinere flere med den russiske vaksinen. Den er heller ikke godkjent i Europa. Og det er viktig å understreke at vi nå har vaksinert flere enn russerne har gjort, i vår befolkning. Men vi er åpne for å kjøpe russiske vaksiner hvis de blir godkjent, hvis vi har tillit til dem, og hvis vi ser at vi kan gjøre et felles innkjøp av dem. Men jeg vil gjerne ikke kjøpe vaksiner før de er godkjent.

Presidenten: Ingvild Kjerkol – til neste oppfølgings-spørsmål.

Ingvild Kjerkol (A) [10:15:42]: I krisetider stiller vi opp for hverandre. Helsearbeiderne våre i frontlinjen har stått på post lenge nå. Fra mitt lokalsykehus i Levanger reiser nå intensivpersonell til Drammen og Bærum for å hjelpe sine hardt pressede kollegaer på Østlandet.

Intensivkapasiteten er fortsatt en akilleshæl i denne pandemien. Antallet intensivplasser står på akkurat samme sted som i fjor, 289 plasser. Fagmiljøene sier faktisk at vi er dårligere stilt nå enn hva vi var i fjor. Å bygge opp denne kapasiteten tar selvsagt tid. Solberg sa nylig til NRK at intensivkapasiteten ikke er hennes største bekymring. Mitt spørsmål til statsministeren er om hun mener regjeringen har gjort nok for å øke intensivkapasiteten i det året som nå har gått.

Statsminister Erna Solberg [10:16:38]: Represen-tanten bruker en vanlig Arbeiderparti-taktikk: å ta en uttalelse i én kontekst og sette den inn i en annen kontekst. Min største utfordring er om TISK-arbeidet i kommunene bryter sammen. Jeg har selvfølgelig bekymring for intensivutfordringen, men det første vi ser som kan knekke hvis vi har for stor smitte, er TISK-arbeidet i kommunene, og det er i den konteksten den setningen representanten tar ut av sin sammenheng, er sagt. Jeg synes egentlig at vi i norsk politikk burde slutte med å putte ting inn i andre kontekster enn de er sagt i.

Så vil jeg gjenta det jeg har sagt før om intensivkapasitet. Vi har en intensivkapasitet som er økt – ikke i

form av regulære, vanlige plasser, men i form av at vi har trent og øvd mer personell, at mer utstyr er på plass, at vi har mer respiratorkapasitet til Norge. Det er altså en bedre situasjon enn vi var i i fjor vår. Vi har 3 000 sykepleiere som nå er autorisert eller har gått igjennom kurs for å kunne hjelpe til under ledelse av en intensivsykepleier. Det er det vi kan jobbe med på kort sikt, og det er også i tråd med den stortingsmeldingen som ble lagt frem av den rød-grønne regjeringen om å bygge en plan for kapasitet som man kan bygge opp når man trenger det, men ikke regulært øke.

Presidenten: Ingvild Kjerkol – til oppfølgingsspørsmål.

Ingvild Kjerkol (A) [10:17:57]: Man skal ikke ta sitat ut av sammenhengen, men både statsministeren og helseministeren har jo i fulle, hele setninger uttrykt at man risikerer å ruste opp med intensivplasser man ikke trenger i en normalsituasjon. Arbeiderpartiet er uenig i det, og fagmiljøene er også uenig i det. Regional intensivutredning fra 2019 sier at behovet i en normalsituasjon vil øke med 25–30 pst. fram til 2040. Fagfolkene reagerer på at statsministeren ikke ser hele deres virkelighetsbeskrivelse. Vi trenger økt intensivkapasitet både i hverdagen og – ikke minst – i en krise. Til sammenligning kjøper vi jo en ordentlig snøplog når det snør, selv om det snør veldig få dager i året enkelte steder.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvorfor har man ikke gjort mer for å bygge ut den langsiktige intensivkapasiteten, med så tunge faglige råd?

Statsminister Erna Solberg [10:19:01]: Når det gjelder den varige strukturen i helsevesenet, har jeg sagt at da må vi ha en diskusjon om hva hovedprioriteten skal være, hva som er de viktigste sakene.

Så er det sann at regjeringen har tatt grep allerede for å få flere plasser innenfor intensivkapasiteten. Helseforetakene er instruert om flere etter- og videreutdanningsstillinger for intensivsykepleiere fremover. Det resultatet får vi om et par år. Men de har altså allerede fått det. Så vi skal bygge opp intensivkapasitet i Norge. Vi hadde også bestilt mer respiratorkapasitet før pandemien kom, og det er det vi nå har, som gjør respiratorer tilgjengelige – fordi vi jobbet med oppbygging av bedre beredskap nettopp på intensivområdet.

Men vi må også ha en diskusjon der vi ser sammenhengen i helsevesenet vårt. Derfor har jeg sagt at det tilhører en debatt der vi diskuterer hva som er prioriteringene, og hvor de største utfordringene våre er. Vi har sagt at ja, vi skal øke intensivkapasiteten fra regjeringens side, men samtidig er det andre utfordringer i helsevesenet som vi også skal ha kapasitet til fremover.

Presidenten: Sivert Bjørnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:20:23]: På veien mot åpning av samfunnet fikk vi et tilbakeslag i går. Mange næringsaktører hadde gledet seg og forberedt seg så godt som mulig på en påske med gjester innenfor et strengt smittevernregime. For veldig mange ble den drømmen knust i går.

Mange har ventet så lenge som mulig med å gjøre bestilling av varer – enten det er mat, drikke, underholdning eller andre innkjøp – nettopp i frykt for at dette skulle skje. Men én gang må man bestille hvis man skal ha en sjanse til å få det i tide, og for mange aktører betydde det bestilling sent i forrige uke.

I går kveld kunne vi lese på sosiale medier at lille Væktarstua Hotell i Tydal kommune i Trøndelag fikk paller med varer for mange hundre tusen kroner levert etter en bestilling de gjorde på søndag. De er i en helt fortvilt situasjon og frykter de ikke overlever dette. Deler statsministeren den fortvilelsen, og kan hun garantere at alle kostnader som disse aktørene har tatt på seg den siste tiden, blir dekket fullt ut av regjeringen?

Statsminister Erna Solberg [10:21:30]: Jeg skjønner fortvilelsen. Dette er et av de dilemmaene vi har stått i. Vi kunne gitt mer forutsigbarhet, men da måtte vi hatt strengere vilkår i hele landet. Den redegjørelsen jeg ga for 14 dager siden, var en redegjørelse som sa at vi kunne komme til å komme i denne situasjonen, men vi håpet at det holdt med lokale tiltak eller nasjonale regionale tiltak. Det vi har sett etter dette, er at det har kommet smitte flere steder. Rogaland har betydelig smitte, Ålesund har fått det – og flere andre steder. I Nordland har det vært økende smitte og større tiltak. Vi ser også ut fra føre-var, når vi nå har påsken foran oss, at vi må ha strengere tiltak.

Så er jeg enig i at det er viktig at vi kompenserer. Derfor sa vi også i går at vi vil øke den potten som Stortinget har vært med på å foreslå og bevilge. Vi foreslo et mindre beløp, Stortinget har økt det. Vi vil foreslå å øke mer i den ordningen fremover. Vi har 750 mill. kr som ikke er utdelt ennå, og som vil gå til kommunene. Det er mer målrettet, for de kan se hvilke bedrifter som trenger det mest. Og så har vi altså sagt 500 mill. kr på toppen av det. Vi er forberedt på å hjelpe. Om vi klarer å målrette til alle, kan jeg ikke garantere.

Presidenten: Sivert Bjørnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:22:48]: 500 mill. kr hjelper neppe en nasjon som i praksis er stengt ned. Det hjelper heller ikke å komme med en lovnad om at disse

pengene skal komme en gang i midten eller slutten av juni. For veldig mange aktører er det slutt lenge før den tid. Det er jo ikke bare de små som sliter, det er også de store aktørene. Mange store hoteller kaster ut gjestene etter utsjekk torsdag førstkommende, med to dagers varsel. Det betyr at disse hotellene har gjort innkjøp for en tilnærmet normalsituasjon. Man har i mange uker tilbake hatt gjester booket for påskehøytiden.

Vi mener at regelstyrte ordninger er det beste, og at det er reglene som er feil. Regjeringen peker på kommunene. Jeg mener det er ansvarsfraskrivelse å skyve dette over på kommunene. Det er staten som stenger ned, ikke kommunene. Hvorfor tar ikke staten et større ansvar?

Statsminister Erna Solberg [10:23:56]: Staten tar et stort ansvar. Kompensasjonsordningene som ligger i bunn, er jo der for å kunne hjelpe når man får stor inntektssvikt, og vil kunne gjøre det for faste utgifter. Så vet også representanten at regjeringen nå jobber med oppfølgingen av vedtaket i Stortinget om at man også skal kunne ta inn varelager – til spørsmålet knyttet til det. Jeg kommer tilbake til det før neste kompensasjonsrunde. Det har vært teknisk avgrensning, ESA-problematikk, knyttet til det. Men vi kommer tilbake til det spørsmålet.

Det vi opplever, er at det er et mangfold i ulikhet, i type bedrifter og utfordringer de har. Da mener vi at de regelstyrte ordningene må suppleres med noe som er mer fleksibelt, noe som kan målrettes mot dem som faktisk opplever helt spesielle problemer. Vi ser jo at folk faller utenfor det. Derfor har vi sagt at den kommunale ordningen er best, for det er noen kommuner som kommer til å oppleve veldig stor effekt av dette – særlig vinterturistkommunene. Derfor har vi 750 mill. kr som ikke er fordelt, og som skal fordeles etter hvor belastningen har vært størst. I tillegg har vi i forslaget vårt sagt at vi skal øke den ordningen med 0,5 mrd. kr. Så vi har fra samfunnet i bunnen tatt et stort ansvar for det hele. Alternativet, å ikke stenge ned, ville sannsynligvis betydd enda større kostnader for alle.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:25:30]: Dette er vanskelige problemstillinger, men et tankeeksperiment hadde vært interessant likevel. Hvis det hadde vært sånn at det var Nord-Norge og Trøndelag som var de største smitteområdene, hadde en da, på tre dagers varsel, stengt ned Oslo og fjellområdene ved Oslo før påske? Det er i alle fall et interessant tankeeksperiment.

Men jeg skal snakke litt mer om vaksiner, for det er jo det som er veien ut. Men det går sent, og det er ikke

riktig at enkeltland som bestiller vaksiner, har bestilt bare én vaksine. Storbritannia har bestilt vaksiner fra sju leverandører – til ti ganger sin egen befolkning. Lørdag satte de 870 000 enkeltdoser – på én dag. Vi har satt 760 000 doser siden jul. Regjeringen ga ikke et helt klart svar på Gahr Støres spørsmål om Sputnik-vaksinen. Tidligere har jo Høie sagt at det å kjøpe Sputnik-vaksine først og fremst framstår som en teoretisk mulighet. Jeg opplever at det er en bevegelse fra statsministeren her i dag.

Vil Norge ta noe eget initiativ – ikke felles, men eget initiativ – for å kjøpe den typen vaksine fra Russland, dersom den blir godkjent?

Statsminister Erna Solberg [10:26:49]: Det vi så langt vet om Sputnik-vaksinen, er at de ikke har tilgjengelig noe for salg før i juni måned. Det er det vi vet så langt, og det forutsetter oppbygging av kapasitet i vaksineproduksjonen også utenfor Russland for å få det til. Det er på et tidspunkt da vårt estimat fortsatt er at Norge har ganske høy grad av dekning på vaksiner. Men det betyr at vi er åpne for å se på det når det er blitt godkjent. Vi vil helst gå et felles løp med EU rundt det, men jeg skjønner dette ønsket, for det har vi alle i hjertet vårt – at nå skulle vi fått vaksinen, blitt ferdig med dette og kunnet leve et normalt liv. Men det er ikke sånn at hvert eneste medieoppslag eller hvert utspill betyr at det er tilgjengelige vaksiner akkurat nå. Det er ikke tilgjengelige vaksiner fra Israel. Det er ikke tilgjengelige vaksiner fra Russland for øyeblikket. Vi er veldig opp-tatt av – og det tror jeg er viktig med tanke på Astra-Zeneca-vaksinen nå – at vi følger gode faglige vurderinger knyttet til effekt og testing av disse. Det tror jeg har mye å si også for etterhistorien om hvordan vi håndterte denne krisen.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:28:17]: Koronapandemien har vist oss at intensivkapasiteten i Norge er for liten. Elleve intensivpasienter ved Ahus er nok til å laga ei krise. Alvorleg sjuke intensivpasienter på respirator vert transporterte i ambulansar mellom sjukehusa i Helse Sør-Aust for å finna ledige intensivsenger. Dette må vi læra av.

Intensivutgreiinga kom hausten 2019. Den inneheldt både status for intensivkapasitet og forslag til auking og organisering. Den anbefalte ei auking i intensivkapasitet på mellom 30 og 40 pst. fram mot 2040. Regjeringa har ikkje følgt opp, men dei har bedt helseføretaka om å utgreia dette vidare, sjølv om det nyleg er utgreidd.

Spørsmålet til statsministeren er om ho i dag kan koma med ein klar bodskap om at regjeringa vil setja i gang arbeidet for å auka den ordinære intensivkapasiteten i Noreg.

Statsminister Erna Solberg [10:29:20]: Regjeringen har satt i gang arbeidet med å øke den ordinære intensivkapasiteten i Norge. Det har gått i oppdragsskrivene til helseforetakene. Den største mangelvaren på intensivkapasitet er kompetanse, det er mennesker. Derfor er det sagt at det skal være flere rekrutteringsstillinger knyttet til utdanning av særlig intensivsykepleiere, som er en mangelvare knyttet til dette. Vi har også, som jeg sa, både før og under pandemien bestilt mer respiratorutstyr, som gjør at det er mer tilgjengelig.

Nå kom altså denne utredningen høsten 2019, og pandemien startet i februar i 2020 i Norge. Vi har jobbet parallelt med begge ting, men det vi har jobbet mest med akkurat det siste året, er å håndtere pandemien. Det betyr at hovedfokuset har vært på hvordan vi kan løfte intensivkapasiteten på en midlertidig måte.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:30:27]: Unnskyld meg, statsminister, men dette blir feil. Vi har visst lenge at det er behov for å auka intensivkapasitet i Noreg. Det viste evalueringsrapporten etter svineinfluensaen i 2009. Det viste DSB sin rapport om krisescenario i 2019. Det viste Riksrevisjonens rapport om helseforetak sine bemaningsutfordringer, som vart lagt fram i 2019. Den viste at helseforetakene både i 2016, i 2017 og i 2018 varslet departementet og regjeringa om stor rekrutteringssvikt, og dei bad om å få auka utdanningskapasiteten for intensivsykepleiarar, men regjeringa sa nei alle åra. Kandidatmålet for spesialsykepleiarar har ikkje vorte auka sidan 2014, så dei 100 nye stillingane kjem altfor seint, og det er altfor lite.

Tar statsministeren sjølvkritikk på at det ikkje er gjort meir før, og vil ein no koma med ein plan til Stortinget for korleis dette skal reverserast og styrkjast?

Statsminister Erna Solberg [10:31:33]: For det første begynte representanten med å vise til en rapport fra 2019 som nettopp er en oppfølging av arbeidet. Man har altså laget en rapport for å starte grunnlaget for arbeidet med å øke intensivkapasiteten.

Så er det riktig at evalueringen av svineinfluensa viste at man trengte mer kapasitet, men den påpekte den gangen at man måtte kunne gjøre det med fleksibilitet. Man kan aldri møte pandemier med så stor kapasitet som man vil trenge, man må lage fleksible

mekanismer for det, og det er det vi har gjort i løpet av dette året for å få det til.

I oppdragsdokumentet for 2021 er helseregionene bedt om både å utdanne flere intensivsykepleiere, at det skal opprettes minst 100 nye utdanningsstillinger i intensivsykepleie, at man skal arbeide for mer rekruttering, utvikling og å beholde intensivsykepleiere på sykehusene på kort, mellomlang og lang sikt. I tillegg skal man utrede det fremtidige og helhetlige behovet for intensivkapasitet i sykehusene, altså se om det er behov for at det endres. Det er altså slik at man starter oppbyggingen samtidig som man jobber med hvordan behovet skal være. Man starter ikke på nytt der hvor rapporten var tidligere, men man går skrittet videre.

Presidenten: Per Espen Stoknes – til oppfølgingsspørsmål.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:33:04]: Koronapandemien har også rammet kollektivtrafikken hardt, så det er avgjørende å komme ut av krisen på en grønn og smart måte. I Oslo har Ruter ansvaret for kollektivtilbudet til nesten to millioner mennesker, men selskapet varsler nå at de må kutte kraftig i rutetilbudet i andre halvår 2021 for å dekke inn et innteksttap på nær 1 mrd. kr.

Kollektivselskapene over hele landet står faktisk i samme alvorlige situasjon. Det er derfor helt nødvendig å få på plass en statlig overgangsordning som sikrer kompensasjon, slik at vi unngår å kutte kraftig i rutetilbudet akkurat når pandemien begynner å slippe opp. Så mitt spørsmål er: Garanterer regjeringen at de vil legge pengene som trengs, på bordet til fylkene for å kunne unngå kutt i kollektivtilbudet på vei ut av pandemien?

Statsminister Erna Solberg [10:33:57]: Da vi la frem statsbudsjettet for 2021, var vi tydelige på at statsbudsjettet også måtte håndteres fleksibelt fremover, avhengig av hvor lang tid pandemien varer, for å opprettholde viktige tjenester, bl.a. kollektivtrafikk. Derfor er det kompensert for første halvår i år; det er lagt inn mer penger til arbeidet knyttet til det, både til Avinor og til alle de delene av vår infrastruktur som nå trenger penger. Men vi sa også at vi må komme tilbake igjen i revidert nasjonalbudsjett for å se på langtidsvirkningene. På en del koronarelaterte budsjettposter må man altså gjøre en vurdering frem til revidert nasjonalbudsjett. Det vil vi også gjøre for kollektivtrafikken.

Så det er i tråd med det vi la opp til i budsjettet. På en del områder var det ikke mulig å estimere en helårvirkning av pandemien da vi la frem budsjettet, så dette kommer vi tilbake til i revidert nasjonalbudsjett.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:35:02]: Saken om Torger Sætre, som har vært omtalt i Sunnmørsposten og på TV 2, har opprørt mange. Dette er en ung mann på 28 år, i sin beste alder. Han lider av en øyesykdom som har gjort ham blind på høyre øye, og han ser dårligere og dårligere med det venstre. Uten behandling blir Torger blind. Behandlingen finnes, men ifølge norsk helsevesen er det for dyrt. Hadde Torger bodd i Danmark, derimot, hadde han fått hjelp. Der har de råd. Det er rett og slett skammelig. Cirka 4 mill. kr koster det å redde synet til Torger og gi ham muligheten til å leve et normalt liv, jobbe og stå på. Selv sier han:

«Hva vil det koste hvis jeg går her blind og ufør? Hvis man bruker sunn fornuft blir det et ganske betydelig beløp hvert år.»

Torgers bror Joar har samme sykdom, og han vil trenge behandling på begge øynene, som koster 8 mill. kr. Øyeavdelingen på Oslo universitetssykehus står klar til å behandle og venter bare på grønt lys. Ragnheidur Bragadottir, som jobber der, sier:

«Vi ser utrolig gode resultater. Denne operasjonen kan gi disse menneskene muligheten til å leve et selvstendig liv.»

Norge brukte tre år på å si nei til behandlingen. Tiden renner ut for Torger. Siste håp er innsamlingsaksjonen på Spleis, som nå har samlet inn over 3,5 mill. kr. Da kan han reise til Europa og få denne hjelpen.

Samtidig ser vi at Norge bruker penger på mye annet – bistand på nesten 40 mrd. kr, og vi har nå en kulturordning der man deler ut tidenes overskudd til festivalarrangører som ikke har gjennomført en eneste festival.

Er statsministeren enig i at det er direkte smålig og uakseptabelt at helsevesenet i Norge heller lar folk bli blinde enn å gi behandling, fordi det er for dyrt?

Statsminister Erna Solberg [10:37:03]: Vi har med et ganske bredt flertall i Stortinget valgt en prioriteringsmodell hvor vi har laget prioriteringsprinsipper innenfor helsevesenet, og hvor vi har laget et felles beslutningsforum for behandling av sykdommer. Det er vondt hver gang det blir nei til noen. Det er vondt hver gang vi ser enkeltskjebner som ikke får det. Men vi har laget noen prinsipper, vi har laget noen systemer, og vi har bedt noen om å forvalte det. Vi kan velge å ta det vekk og bare forvalte i helsevesenet etter hva medieoppslagene er, eller hvem vi som politikere synes det er riktig å gjøre egne medisinske vurderinger for, og gjøre om på de prioriteringene.

Utgangspunktet er at vi har valgt et system, og de har kommet med et svar i denne saken. For vårt vedkommende, fra regjeringens side, står vi fast på at det

systemet som Stortinget har vedtatt, skal vi også følge i disse sakene. Så betyr ikke det at vi ikke opplever at dette er en vanskelig sak, at det er mange ting, og det kan godt tenkes at vi skal se på om noen av prinsippene burde vært ettergått på en bedre måte. Men hver enkelt gruppe som kommer opp av denne typen, kan vi ikke innfri ved at vi går rundt de prinsippene vi har satt, for da ender vi opp med å ikke ha det systemet som faktisk er etablert.

Jeg har stor forståelse for det, og jeg håper at man kan se på det, se på mulighetene, men dette er en medisinsk vurdering, og det er et prioriteringsspørsmål. Så lenge jeg ikke ser at det er et brudd på de prioriteringsretningslinjene som Stortinget faktisk har vedtatt, synes jeg det er vanskelig å gå inn og si at nå overprøver vi det, nå gjør vi noe annet.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:38:47]: Jeg tror det også er vondt for lille Ulrik Fure på snart fem år. Han har den samme sykdommen. Familien fikk sjokk da han fikk diagnosen ett og et halvt år gammel. Håpet til mammaen og pappaen til Ulrik er at han skal lære å lese og skrive som andre barn, leve med det synet han har i dag, ja, rett og slett leve et fullgodt liv. For å få til det må Ulrik få denne behandlingen når han er ti-tolv år. Han trenger behandlingen på begge øynene, og det vil koste 8 mill. kr. Familien har altså mentalt forberedt seg på hvordan de skal skrape sammen 8 mill. kr for å redde synet til barnet sitt. Mamma Isabell sier: «Jeg synes det er helt forferdelig. Skal vi selge alt vi har av hus og hytte, og sitte på bar bakke (...)»? Engasjementet har vært enormt etter reportasjen, og i løpet av få dager er det samlet inn 1,5 mill. kr.

I tillegg til Torger, Joar og Ulrik er det fem andre med samme sykdom. Det er altså snakk om åtte personer. Vil statsministeren ta initiativ til at disse åtte personene kan få behandling og unngå å miste synet, som man slipper i mange andre europeiske land?

Statsminister Erna Solberg [10:39:59]: Å gripe inn i Beslutningsforums beslutninger hvis man ikke mener at de har brutt prioriteringsretningslinjene, synes jeg ikke vil være riktig og ikke i tråd med det Stortinget har lagt til grunn. Vi har satt noen foran oss til å gjøre vanskelige og tunge prioriteringer, og da synes jeg vi også må stå bak at vi ikke hver gang overprøver de prioriteringene som faktisk er gjort.

Vi kan ha mange diskusjoner om dette, og vi får alle vondt i magen av dette. Jeg har ikke noe medisinsk grunnlag for å si om det er slik at man kan redde synet eller ikke. Jeg kan ikke overprøve de medisinskfaglige spørsmålene. Jeg har studert sosialøkonomi, ikke medisin. Jeg kan ha stor empati med familien og det som er vanskelig, men vi har laget et system, vi har laget ret-

ningslinjer for prioriteringer, og hvis vi hele tiden hopper over dem, må vi begynne å behandle alle enkeltsakene i Stortinget. Jeg forstår at dette er vondt, og at man ber om hjelp fra politikere, men jeg opplever at Stortinget har vært tydelig på at vi skal ha et prioriteringssystem.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:41:11]: Når man ser at dette systemet ikke fungerer, må man faktisk gjøre noe med det. Det som er foruroligende, er at forskjellene mellom folk på helseområdet øker i Norge – ikke bare innsamlingsaksjoner, men vi ser også at det er lommeboken som nå i større og større grad styrer om man får behandling innenfor en del sykdommer.

Når det gjelder MS, ser vi at mange har innsamlingsaksjoner eller betaler rundt en halv million kroner for å reise til Mexico, Israel eller Russland for å få stamcellebehandling. Når det gjelder kreft, kommer det nye medisiner og behandlingsmetoder hele tiden, der de med penger kan reise og kjøpe seg tjenester og medisiner i inn- og utland, mens de som ikke har store ressurser, må ty til innsamlingsaksjoner og medieoppmerksomhet for å få behandlingen. De tar opp store lån, og de gjør det de kan. Denne utviklingen i Norge er farlig.

Mener statsministeren det er akseptabelt at vanlige folk ikke får tilgang til nye medisiner og nyeste behandlingsmetode uten innsamlingsaksjoner, og at forskjellene mellom folk øker på helseområdet?

Statsminister Erna Solberg [10:42:17]: Vi er opptatt av at vi i Norge skal ta imot og bruke nye metoder. Derfor har vi økt budsjettene innenfor det området hvor man skal bruke nye metoder. Og derfor har vi også økt på MS-biten, hvor man utvikler vev i Bergen og tar inn flere pasienter knyttet til MS og behandling knyttet til akkurat det eksempelet. Men vi er tilbake igjen til disse prioriteringsmekanismene. Det er fortsatt slik i Norge at man mener at den MS-behandlingen er en utprøven- de, ny metodebehandling som foregår i et prosjekt og gjennomføres, og det er etter hvert et ganske stort antall pasienter som får dra nytte av den behandlingen i Norge, men ikke alle.

Så er det riktig at helseforskjellene øker i Norge. De forskjellene som har økt mest, er mellom dem som har rus og psykiske problemer, og de av oss som har somatiske sykdommer og ikke de samme type utfordringer. Heldigvis har denne regjeringen gjort mye for å tette gapet med de satsingene vi har både på psykisk helse og ikke minst på rusomsorg.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:43:23]: Men vi ser at det øker på andre områder.

En annen situasjon som vi er i, er at vi i Norge er hundre prosent avhengig av andre land for å få tak i medisiner. Den rød-grønne regjeringen, med helseminister Jonas Gahr Støre i spissen, valgte å legge ned vaksineproduksjonen i 2011. Det har vel vist seg at det kanskje ikke var så lurt. Stortinget vedtok i mai i fjor at vi må få på plass en beredskapsmodell for norsk produksjon av viktige legemidler. Det er så langt ikke fulgt opp. Aktørene står klare til å bidra. Vi har Curida i Elverum som har prøvd å ta initiativ overfor regjeringen, uten at de kommer noen vei. Det blir henvist til stadig nye utredninger, men nå er tiden inne for å handle. Vaksineproduksjon er det interessenter i både Sandefjord og Ullensaker som har meldt seg på, men de venter på at staten skal komme på banen.

Vil statsministeren ta grep, slik at man kan sikre medisinberedskap og vaksineproduksjon i Norge for framtiden, og slik at vi er bedre rustet til å håndtere kommende pandemier?

Statsminister Erna Solberg [10:44:27]: Som representanten sikkert er klar over, startet regjeringen et arbeid allerede i 2018 knyttet til bedre medisinberedskap og vurderingen av om man skulle ha produksjons- og innsatsfaktorer i Norge. Den rapporten ble levert fra Helsedirektoratet i mars i fjor, hvis jeg ikke husker feil. Samtidig har vi bygget opp lageret av medisiner, sammen med grossistlageret med medisiner, for å sørge for at vi kan møte den økende mangelen generelt på medisiner, som vi har sett på verdensmarkedet.

Så er det viktig at vi gjør det i et samarbeid av den typen, for da får vi hele tiden medisiner som ikke går ut på dato, og vi får hele tiden forbruk og rullering av lagrene. Så jobber vi med å bygge opp mer. Derfor jobber vi også med å bygge opp mer nå, vi har penger inne i budsjettene nå til dette, og vi bygger opp flere lagre. Vi jobber også med hva vi kan ha av type lagre og samarbeid med ulike bedrifter.

Vaksineproduksjonen får jeg ikke svart på nå, men jeg får kanskje et nytt spørsmål.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:45:52]: Oppbygging av beredskap kommer til å bli en sentral problemstilling, både under og i etterkant av denne pandemien. Den har satt søkelys på vår egen beredskap og manglene ved beredskapen, og vi har litt tidligere nå hørt en meningsutveksling om akkurat det som går på intensivberedskap, som mange av oss vil mene det har vært veldig store problemer knyttet til.

Men vi har også manglet mye smittevernutstyr, og når det gjelder smittevernutstyr, er det heldigvis mange private bedrifter i Norge som har kastet seg rundt og startet produksjon av smittevernfrakker, av munnbind, av ansiktsvisir, for å nevne noe. Det er altså private bedrifter som har hjulpet oss i en vanskelig tid, men nå har det blitt full stans. Nå virker det ikke som om norske myndigheter har bruk for dem noe mer, og det er jo meningsløst hvis ikke regjeringen vil bygge videre på disse initiativene. De kunne faktisk ha dannet grunnmuren i det å bygge en bedre nasjonal beredskap for smittevernutstyr.

Som lederen i RK Grafisk, de som produserer ansiktsvisir, sier det: Næringslivet stiller opp i en krisesituasjon, men når krisen er over, har en ikke bruk for oss. Det er vanskelig å forstå.

I fjor vår var statsministeren sjøl til stede og klippet snora da munnbindprodusenten Innovern i Sykkylven ble åpnet. Styreleder Leif Jarle Aure sier at han mener Norge må definere industri som produserer smittevern-industri, som beredskapsindustri og legge forholdene til rette. «Dersom vi ikke har en norsk beredskap vil vi også i framtida være avhengig av import, særlig fra Kina», sier han.

Hvorfor vil ikke regjeringen ta i bruk de private initiativene som nå har bygd opp virksomhet, og som har gjort en positiv innsats under pandemien? Hvorfor vil en ikke bruke dem for også å bygge opp og bygge ut en nasjonal beredskap for smittevernutstyr?

Statsminister Erna Solberg [10:47:50]: Jeg er enig med representanten i at vi er nødt til å gå gjennom hvilke beredskapsregler vi skal ha. Vi har sett sårbarheter i de internasjonale forsyningslinjene. Vi vet at på enkelt-områder er det enkeltland som sitter med hoveddelen av produksjonen, f.eks. Malaysia når det gjelder hanker som brukes. Det er nesten hele markedet der. Det er sårbart, og det må vi gjøre noe med. Alt det kan vi ikke gjøre alene, vi må gjøre det i samarbeid med andre land. Dette er en pågående diskusjon vi har også med EU, om hvordan vi kan sørge for at vi har flere ben å stå på gitt en slik situasjon.

Derfor er vi også opptatt av å se på hvordan vi kan beholde og videreutvikle det initiativet som nå er tatt veldig mange steder for å skape en industri i Norge, og se på hvordan vi kan passe det inn. Men vi må altså bruke litt tid på å finne de gode modellene for dette. Det er slik at akkurat nå har vi enorme lagre. Vi har bestilt smittevernutstyr for i snitt 150 års normalforbruk, så akkurat nå er det kanskje ikke snakk om de store innkjøpene, for vi kan ikke bare kjøpe for å holde aktiviteten oppe.

Vi har altså veldig stor kapasitet akkurat nå, så derfor må vi bruke litt tid på å se på hvordan vi skal finne disse ulike modellene for eventuelt å ha et samarbeid med norsk industri. Men jeg er enig med representanten i at vi er nødt til å se på hvordan vi kan ha noe beredskapskapasitet, og på hvilke områder vi kan ha det. Så må vi også sørge for at vi har flyt i disse lagrene, for også smittevernutstyr kan bli for gammelt og for dårlig.

Marit Arnstad (Sp) [10:49:31]: Men disse bedriftene kan jo heller ikke sitte og vente til regjeringen har funnet ut hvordan de skal gjøre dette, og til regjeringen har funnet ut at de ikke har så store lagre som de har akkurat nå, men at de trenger mer. De kan heller ikke slå av og på. Dette er privat virksomhet som er avhengig av faktisk å ha en inntjening, og problemet for dem nå er at det er stopp i leveransene. De fikk veldig mye gehør i starten, og også veldig mye ros, men plutselig er det ikke bruk for dem mer.

Det er mange land som etter hvert velger å ta en strategisk innfallsvinkel til beredskapslagring. Tyskland definerer denne typen virksomhet og denne typen bedrifter som beredskapsindustri og vil ha det i eget land – en god del av dem – av sikkerhetsmessige årsaker. De gir også investeringstilskudd ved etablering, og de er opptatt av å ta vare på egenproduksjon. Det bør også Norge være hvis vi skal ta vare på alle de flotte private initiativene som nå er kommet.

Så vil Norge gå i dialog med produksjonsmiljøene? Vil en etablere beredskapsavtaler? Vil en etablere forsyningslinjer? Vil en tenke langsiktig oppbygging av nasjonale beredskapslagre på disse områdene?

Statsminister Erna Solberg [10:50:36]: Alle de spørsmålene vil vi komme tilbake til og svare på når vi er ferdig med arbeidet knyttet til det. Dette er også på vår horisont, hvordan vi skal gjøre det, på hvilken måte vi skal ha det, om det er bedrifter som kan være en krikekapasitet som kan iverksettes hvis noe skjer. Vi må se på ulike modeller for dette, men vi har ikke alle de svarene akkurat denne uken. Denne uken er vårt viktigste fokus å få smitten ned. Det å sørge for dette er et stort arbeid som nå gjøres av alle som jobber i denne sektoren. Vi kan ikke svare ut alle og lage forutsigbarhet på alle spørsmål. Jeg må bare være helt ærlig og si at det er mange mennesker i dette apparatet som også skal jobbe med dette, som jobber med ekstremt mange andre saker for øyeblikket. Vi kan selvfølgelig invitere noen konsulenter, men jeg har ikke hørt at Senterpartiet synes at det er en god idé.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:51:33]: Når statsministeren blir alvorlig og snakker om de tiltakene vi er midt oppe i, som sikkert krever veldig mye av dem som jobber i staten, i regjeringen og ellers, synes jeg det kler henne dårlig å slenge på den lille konsulentbiten på slutten. Det var unødvendig.

Jeg skjønner at ting må ta sin tid, og at ting må tas i rekkefølge, og jeg synes det er positivt hvis statsministeren og regjeringen vil se på dette i et lengre perspektiv. Men vi må sørge for at disse private initiativene ikke går tapt i mellomtida. Vi må sørge for at den grunnmuren de nå har bidratt til, er en fordel som det norske samfunnet faktisk kan bygge videre på. Og vi må ha en tenkning omkring det. Så hvis statsministeren ikke kan gi dem svar akkurat nå, bør i alle fall statsministeren og regjeringen gå i dialog med disse private aktørene og sørge for å gi dem den tryggheten som gjør at de ikke i mellomtida gir opp fordi de ikke lenger får ordrer fra eller leveranser til det offentlige.

Statsminister Erna Solberg [10:52:37]: Jeg sier, som jeg har sagt før, at vi jobber med akkurat disse spørsmålene, og vi kommer til å svare på dette. Hvor raskt og hvor mye kan jeg ikke love akkurat nå, ei heller hvor stor andel av dem som nå har snudd seg rundt og bidratt med produksjon, som vil være nødvendig fremover. Vi har i normalår et betydelig mindre behov for denne typen smittevernutstyr, men vi må ha lagre for det.

Replikken min om konsulenter var bare for å understreke at i det siste året oppleves det nok litt urimelig å høre kritikken for konsulentbruk fra partier på Stortinget som har påført og ment at regjeringen skal lage veldig mange nye ordninger, som krever at man faktisk har konsulenter for å hjelpe til med det – og i neste omgang står i avisen og mener at dette burde man ikke gjort. Da hadde vi ikke klart å levere på så mye som vi faktisk har levert på, for det er altså begrenset hva vi har av kompetanse og folk.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:54:00]: Vi har de siste dagene og ukene sett en ny runde med nedstenginger som får store konsekvenser for folk. I tillegg til det det betyr for folks mulighet til å være sammen i påsken, og som skjer av helt forståelige grunner knyttet til smittevern, vil også tiltakene ha andre konsekvenser. Mange frykter for jobbene sine, for nye permitteringer. Mange opplever at veien tilbake til jobben de er permittert fra, blir lengre. Noen frykter for livsverket sitt.

Vi risikerer nå en ny bølge av permitteringer. Vi risikerer at bedrifter kan gå over ende, f.eks. innenfor reiseliv og uteliv. Da ville det jo være naturlig å ha hjel-

pen klar. Samtidig som de nødvendige smitteverntiltakene kom, burde regjeringen også ha de nødvendige økonomiske og sosiale tiltakene på plass, f.eks. å øke dagpengene noe, nå som over 20 000 mennesker har vært permittert helt siden pandemien begynte, og vi får enda flere i de delene av landet der butikker må stenge, eller når vi får nasjonal skjenkestopp. Vi burde ha fått en bedre ordning for lønnsstøtte, slik at ikke permittering er eneste alternativ på mange arbeidsplasser. Det burde vært en bedre støtteordning for restauranter og små hoteller som allerede har fylt varelagrene for påsken og nå går på en kjempesnell.

Men det eneste regjeringen hadde å komme med, var disse pengene til kommunene som det er veldig uklart i hvor stor grad vil hjelpe, og som dessuten først kommer senere. En skulle jo tro, etter et år med pandemi, at regjeringen hadde gjort det slik at hver gang man må stenge ned, kommer det også nødvendige økonomiske og sosiale tiltak. Hvordan er det mulig at regjeringen igjen og igjen går til nedstenging uten å ha klart tiltak for folk som mister jobben og de bedriftene som blir rammet?

Statsminister Erna Solberg [10:56:07]: De tiltakene vi har, gjelder i hele landet, uansett. Det er altså slik at dagpenger og permitteringsregelverk og kompensasjonsordninger gjelder for alle, så de trer automatisk i kraft hvis noen må permittere i Trøndelag, i Valdres eller i Tromsø som en konsekvens av dette. Det betyr at folk får betalt. Man trenger ikke et eget vedtak for å ha det, fordi det er en grunnleggende ordning som ligger i bunn, og som faktisk er der. Når det gjelder kompensasjonsordningen, er den der. Som jeg har sagt, jobber vi nå med å få varelager inn der, etter det ønsket som Stortinget har hatt, og ser på hvordan vi kan legge inn noen av de midlene også i det, og det vil gi et bidrag. Så er det innovasjonsstøtteordningen og omstillingsordningen i Innovasjon Norge. Det er en rekke andre ordninger som er der, og som kommer til å være der, og som man kan søke på og bruke.

Så vår vurdering er at på de sosiale områdene eksisterer ordningene som skal hjelpe dem som nå blir rammet. På det grunnleggende, på næringsområdet, er det også til stede en kompensasjonsordning som de bedriftene som nå kanskje opplever å bli stengt i to-tre uker – forhåpentligvis ikke mer enn det – kan ta del i, på samme måten som at de som har vært stengt i fem måneder i Oslo, er innenfor de reglene og nå ikke berøres av de strengere nasjonale reglene i det hele tatt. De som er rammet mest, berøres jo ikke av de reglene som ble vedtatt i går. Det er noen nye grupper. De ordningene er til stede.

Vi ser at vi ikke treffer alle. Derfor er vår vurdering – og det var den vurderingen som lå i proposisjonen i januar – at vi trenger en form som opposisjonen har kalt «en ventilordning», en måte å sjonglere på for å kunne treffe en del bedrifter som ikke passer inn til å få hjelp av de ordningene som vi har i dag. Derfor har vi sagt at det å gi penger til kommunene, som vi gjorde i fjor vår, og som vi gjør nå, er en god måte. Av disse ble det utdelt 1 mrd. kr tidligere. Vi har 750 mill. kr som står igjen. Vi har sagt at vi øker den potten, for flere trenger den. Derfor har vi nå stilt opp med økonomiske tiltak, samtidig som nedstengingen skjer.

Audun Lysbakken (SV) [10:58:24]: Det er mange som mener at forsterkede tiltak trengs, rett og slett fordi denne krisen nå har vart så lenge, den har vist seg også å være en forskjellskrise der konsekvensene slår veldig ujevnt ut. Det er derfor vi etterlyser f.eks. en økning i dagpengene nå, fra å ha 80 pst. opp til 300 000 kr og øke opp til 400 000 kr, slik at de som har vært permittert lenge, og de som blir det nå, får litt mer å rutte med.

Da pandemien brøt ut, var regjeringen veldig rask med å gi utsettelse på innbetaling av formuesskatt, for da var man redd for at de formuende her i landet ikke skulle kunne betale regningene sine. Man har kuttet formuesskatten, økt aksjerabatten. Denne ordningen har ikke blitt så mye brukt, for det viste seg jo at de rikeste i landet stort sett klarer å betale regningene sine. Det er andre som har det problemet. Likevel har regjeringen igjen og igjen blitt presset av opposisjonen til tiltak for de arbeidsløse. Er det faktisk slik at statsministeren ikke synes det er viktigere å sette dem med minst i stand til å betale regningene sine, enn å fjerne regninger for dem som har mest fra før?

Statsminister Erna Solberg [10:59:40]: Hvis vi nå skal følge representanten Lysbakkens resonnement, var det altså ikke vedtakene i går som utløste disse replikkene, men det at vi har hatt vedtak over lang tid. Det er altså ikke det at det kom nye tiltak, som han hevdet at det manglet økonomiske tiltak for, noe jeg mener at det er, men det var altså det at pandemien har vart lenge. Det er i og for seg helt legitimt og fint å diskutere hvor mye man skal kompensere, men det er altså en annen type diskusjon, kamuflert bak at det i går kom nye vedtak. De som nå blir permittert, de som nå kommer til å oppleve endringene, kommer forhåpentligvis til å ha dem i mye kortere tid enn de som har vært permittert over lengre tid, og som jeg jo er helt enig i har en utfordring.

Dette forsøket på å si at vi gir penger til de rike, som er det man egentlig forsøker å tegne, er feil. Da vi sa vi skulle utsette alle former for skatteinnbetaling, og ikke bare formuesskatten, var det for at man skulle slippe å ta

penger ut av bedrifter som har en helt annen økonomisk situasjon nå enn f.eks. i skatteåret 2019, og som da ville gitt helt andre konsekvenser. Alt dette gjør vi for å oppnå én ting: å ha nok arbeidsplasser til folk etter pandemien.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [11:00:55]: Jeg bare konstaterer at statsministeren har sett de rikestes behov, og så er det med god grunn reist spørsmål om hun ser behovene til dem som har det tøffest.

Da NRK hadde intervju med statsministeren i anledning ettårsdagen for utbruddet av pandemien, fikk hun følgende spørsmål: «Ja, for hva tenker du da som statsminister når du hører historier om folk som ikke har råd til å betale regningene denne måneden, ikke har råd til mat, ikke har råd til klær, altså som må spare hver eneste krone?» Og statsministerens svar var: «Ja, altså det er jo krevende. Så er spørsmålet: Hadde de egentlig råd til det før og?»

Det var ingenting annet i svaret som tydet på at statsministeren var klar til å gi det svaret jeg tror spørren var ute etter: en tydelig melding om at de som leder landet, ser hvor vanskelig det er f.eks. for dem som nå har vært permittert et helt år, i lavlønnsyrker, som kanskje har mistet en fjerdedel av inntekten sin, og som selvfølgelig må snu og vende på hver eneste krone. Forstår statsministeren at den uttalelsen skapte mye sinne hos dem som har det tøffest nå?

Statsminister Erna Solberg [11:02:00]: Jeg forstår at man i ethvert svar som politiker selvfølgelig alltid kan fortelle med mye mer empati om alt det vi gjør, og det er også helt symptomatisk at Lysbakken ikke velger å ta med hva jeg sa i resten av det svaret, f.eks. at det er derfor regjeringen helt tidlig da pandemien startet, sa at noen vil trenge supplerende sosialhjelpstøtte. Vi kan ikke ha de gamle reglene for sosialhjelpstøtte der du må selge bil og hus fordi du er i en midlertidig situasjon som her. Derfor har vi liberalisert reglene for å få supplerende sosialhjelpstøtte, slik at den skal kunne hjelpe folk som kommer i den typen krise, og det er fortsatt sånn at det er lettere regler knyttet til det.

Nå er heldigvis situasjonen sånn at de foreløpige KOSTRA-tallene viser at det er betalt ut mindre sosialhjelp i 2020 enn i 2019. Det tyder på at mange av de ordningene vi har hatt, har hjulpet. Vi var forberedt på at mange ville måtte ha supplerende hjelp. Det har altså ikke slått til, sånn som KOSTRA-tallene fra Statistisk sentralbyrå ser ut nå. Det kan tyde på at de ordningene som ble vedtatt i samarbeid mellom regjering og styring, faktisk har truffet langt bedre og hjulpet bedre enn det man hadde forventet.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:03:21]: Jeg sendte dette spørsmålet fra NRK på nytt til statsministeren så hun skulle få en ny sjanse til å svare bedre. I det svaret står bl.a. det statsministeren er inne på nå, at tallene for 2020 indikerer en nedgang i antall mottakere av sosialhjelp. Men nå er det jo ikke regjeringen selv som har kjempet for lavere inntektskrav og økt sats på dagpenger, kompensasjon for kulturarbeidere, forlengelse av arbeidsavklaringspenger eller økt bostøtte for dem som har minst. Sånne tiltak er drevet gjennom i Stortinget mot regjeringens forslag. Så det er ganske spesielt at når regjeringen skal forsvare seg i møte med den forskjells-krisen vi står i, peker statsministeren stort sett utelukkende på ting hun har blitt tvunget til å gjennomføre av opposisjonen.

Erkjenner statsministeren nå at med regjeringens politikk alene kunne hun sannsynligvis ikke vist til disse tallene? For sosialhjelpsmottakere ville den sosiale krisen vært mye dypere. Gjør hun seg noen refleksjoner over at hun var nødt til å bli presset til dette av opposisjonen?

Statsminister Erna Solberg [11:04:27]: Denne historiefortellingen er litt spesiell. Stort sett alle disse tiltakene er vedtatt på Stortinget av et bredt flertall, inkludert regjeringspartiene. Vi sa den dagen vi la frem vår første pakke, at dette ikke var nok for å møte kravene, det var egentlig en pakke som var laget for situasjonen før nedstengingen. Vi sa at vi derfor jobbet videre med andre tiltak. Så begynte mye av det arbeidet å pågå parallelt på Stortinget, med innspill fra mange forskjellige. Vi jobbet f.eks. med å sørge for en inntektssikring for selvstendig næringsdrivende som falt utenfor. Jeg hadde et personlig engasjement for at vi skulle ha nettopp det, for det var folk som her ikke passet inn i ordningen, frilansere og andre. Så laget vi mange av disse tingene sammen.

Jeg skjønner at SV har lyst til å si at dette, alle forslagene, var fordi de gjorde det. Nei, vi gjorde faktisk dette sammen. Det burde vi være stolt over. Stortinget tok mye av dette arbeidet i en tidlig fase. Regjeringen jobbet med sine tiltak og jobbet parallelt sammen med Stortinget.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:05:33]: Jeg skjønner at statsministeren er interessert i den historieskrivingen, men jeg er ikke enig i det, og jeg tror det er veldig mange andre i denne salen og ute i landet som ikke er enig i

det. Sannheten er at regjeringen har handlet konsekvent for sent når det gjelder de økonomiske og sosiale konsekvensene av denne krisen. Igjen og igjen har Stortinget måttet presse fram løsninger som ellers ikke hadde kommet på plass. Det er det som gjør at så mange reagerte så hardt på denne typen uttalelser. Det bekrefter noe av det jeg tror folk synes de har sett, nemlig at regjeringen ikke har hatt oppmerksomhet mot den store, urettferdige sosiale effekten av denne krisen.

Jeg har lyst til å spørre om en konkret ting. Nå er det altså sånn at tiltak fra Nav nok en gang vil bli innstilt på grunn av nedstenging, bl.a. begrenset deltakelse på arbeidsmarkedstiltak på grunn av smitteverntiltakene. Vil statsministeren nå gi forlengelse av arbeidsavklaringspenger også for dem med nedsatt arbeidsevne som nå opplever stans i oppfølging, siden de ikke har fått forlenget sin stønadperiode på lik linje med arbeidssøkere?

Statsminister Erna Solberg [11:06:45]: Jeg kan ikke svare direkte på akkurat det spørsmålet. Vi har forlenget perioden på AAP for en hel rekke grupper nettopp fordi det ikke har vært mulig å gjøre det. Vi ser hele tiden på det. Jeg vil komme tilbake igjen til det spørsmålet, for vi er ikke ferdig med å gjøre alle vurderingene av det. Det er slik at smitteverntiltak kommer raskt, de kommer tøft, og vi gjør da hele tiden vurderinger etterpå også av om det slår ut helt spesielt for enkelte grupper. Som sagt har vi altså utvidet lengden på AAP for flere grupper på grunn av pandemien i løpet av denne perioden.

Jeg har lyst til å understreke at regjeringen gjorde disse endringene i sosialhjelpregelverket helt uten at Stortinget hadde bedt oss om det. Vi gjorde de endringene fordi vi så at folk kunne komme til å slite, at det ville være urimelig å stille de kravene som vanligvis stilles i sosialhjelpssystemet, i en midlertidig krise, for å sikre at folk faktisk kunne ha økonomiske rammer og muligheten til å klare seg. Denne regjeringen har vært særlig opptatt av barn og unge i denne situasjonen og har gjort mye for fattige barn for at de skal kunne ha opplevelsen av å ha en normal hverdag. Det er en av de tingene som har gjort at det også blir bedre og større økonomisk handlingsrom for deres foreldre.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:08:12]: Regjeringen la nylig fram de to viktigste meldingene dette tiåret, nemlig klimameldingen og Nasjonal transportplan. Her slås det fast at utslippene av klimagasser fra transportsektoren skal halveres innen 2030. I 2019 var utslippene på over 14 millioner tonn. Utslippene fra vei-trafikk utgjorde over halvparten av dette. Klimamel-

dingen legger derfor opp til at store deler av klimakuttene skal skje nettopp i vei.

Regjeringens hovedvirkemiddel for å kutte i utslippene er økt CO₂-avgift, og det applauderer vi. Samtidig styrer de etter en politisk plattform som sier at de skal kompensere for økt CO₂-avgift ved å sette ned veibruksavgiften. Så det den ene hånden tar, gir den andre tilbake. Regjeringens viktigste virkemiddel for å kutte klimagassutslippene kan med det bli betydelig svekket.

Da skulle man tro at Nasjonal transportplan iallfall ville inneholde et troverdig og konkret klimabudsjett som forteller oss hvordan regjeringen har tenkt å kutte i utslippene. I stedet får vi presentert en plan hvor klima og natur er de store taperne på grunn av en massiv motorveisatsing. Regjeringen skriver at denne transportplanen «bygger opp om ambisjonen om å halvere utslippene i transportsektoren». Tross denne ambisjonen har transportplanen vesentlige mangler i klimagassberegningene. For eksempel inkluderer de ikke utslipp fra Nye veiers motorveiprosjekter, utslipp fra anleggsfasen, materialer og arealbeslag, selv om regjeringen opplyser at nedbygging av myrer og skog kan gi store klimagassutslipp. Utslippene fra Avinors og Kystverkets investeringer og prosjekter med oppstart i andre halvdel av NTP-perioden er heller ikke inkludert.

Mitt spørsmål er: Kan statsministeren garantere at NTP samlet sett vil bidra til at vi når målet om å halvere klimagassutslippene fra transportsektoren innen 2030?

Statsminister Erna Solberg [11:10:15]: Jeg kan garantere at regjeringens plan for å få ned klimautslippene vil medføre at klimautslippene går ned, på samme måte som vi ser at denne regjeringens politikk bidrar til at klimautslippene går ned. Klimautslippene nå er de laveste på 27 år. De har gradvis gått ned, og de går ned fordi vi har en litt annen tankegang bak hvordan vi gjør ting. Vi er opptatt av at vi skal kutte utslipp, ikke utviklingen. Vi er opptatt av at vi skal bruke ny teknologi for å få frem løsningene, og det vi ser nå, er at det er teknologiskiftet i samferdselssektoren som kommer til å være blant det aller, aller viktigste for å få det til.

Det er veldig viktig at man i byene bruker kollektivtrafikk når man reiser i nærområdene. Men i resten av dette landet har vi en nyttetrafikk som vi er nødt til å få frem. Vi har bo- og arbeidsmarkedsregioner som må få lov til å bli større. Da er det viktig at de som transporterer oppe i dette, gjør det på nullutslippsmåter. Det betyr at skiftet i bilparken, skiftet i tungtransporten, kommer til å være blant det aller viktigste vi gjør. Derfor ligger det inne mange tiltak for det.

Vi har i klimaplanen vist at vi kan nå klimamålene våre for samferdselssektoren også selv om vi i veiavgiften kompenserer for endringer i form av økt CO₂-avgift.

Det er ikke sånn at man da tar vekk effekten, det står faktisk svart på hvitt, og det er også beregnet at det er mulig å gjøre det. Om det er den modellen vi kommer til å bruke, eller om det finnes andre måter å tilbakeføre penger på målrettet til dem som får størst belastning og sørge for fordelingspolitikkaspektet av høyere avgifter, har vi ikke konkludert med ennå. Det jobber vi fortsatt med. Det er andre deler av dette systemet som også er viktige.

Men vi må huske at Norge er et langstrakt land der folk bor langt fra hverandre. Alle har ikke råd til å kjøpe seg ny bil på kort sikt. Det betyr at vi også må kompensere tilbake igjen, slik at vi ikke får en sosial slagside, eller en voldsom sentralisering, av de tiltakene vi gjør for å bekjempe klimautslipp.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:12:22]: Jeg takker for svaret og registrerer at statsministeren hevder at regjeringen skal nå klimamålene, på tross av at de ikke legger fram en oversikt over de samlede klimagassutslippene.

Vi er nå inne i et tiår da det haster mer enn noen gang å gå fra somling og grønn prat til konkrete tiltak. Da er det svært skuffende at en så viktig plan ikke er tydelig, verken på tiltak som skal til for å nå klimamålene, eller på effektene av disse teknologiske tiltakene som statsministeren setter sin tiltro til.

Så mitt spørsmål er: Hva er årsaken til at regjeringen har valgt ikke å legge fram en samlet oversikt over klimaeffektene av Nasjonal transportplan?

Statsminister Erna Solberg [11:13:04]: Vi har altså lagt frem en egen plan knyttet til hvordan vi skal få ned klimautslippene i Norge. Det betyr ikke at vi på hvert enkelt politikkområde vi jobber med, kan synliggjøre hva klimaeffektene av tiltakene er, for det er summen av klimaeffekt som er viktig for det norske samfunnet, og for verden som sådan. Så så lenge vi faktisk når målene våre om å kutte utslippene, betyr det ikke at hver enkelt sektor hele tiden skal være i den balansen. Det betyr at noen sektorer skal ta et større trykk enn de fleste andre sektorer – slik vi i Norge f.eks. sier at samferdselssektoren skal gjøre, fordi det er en ikke-kvotepliktig sektor, og fordi vi der ligger langt fremme på teknologi. Det er bakgrunnen for at vi velger å gjøre det.

Så legger vi klimaplanen til grunn i det som ligger i Nasjonal transportplan.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Sverre Myrli.

Sverre Myrli (A) [11:14:10]: Det blir mer klima, mer Nasjonal transportplan og mer jernbane.

Ifølge opprinnelig plan for intercityutbyggingen skulle dobbeltspor stå ferdig til Hamar, Tønsberg og Fredrikstad i 2024 og til Lillehammer, Skien og Halden i 2030. Med Nasjonal transportplan som kom på fredag, skrinlegger regjeringen dobbeltsporutbyggingen. Nå blir det dobbeltspor bare til Moss, Tønsberg og Hamar. Ja, ikke engang til Hamar, det skal stoppe ved Åkersvika sør for Hamar. Ikke engang Ringeriksbanen kan regjeringen nå si når står ferdig, etter at de har overført det til Nye Veier, som jo har et styringssystem hvor årstall for ferdigstillelse ikke eksisterer. Dette er helt uholdbart, sier Høyre-ordføreren i Larvik til NRK. Arbeiderpartiet er enig med ordføreren i Larvik. Det er meget godt sagt, og han peker på de problemene som Larvik og andre byer nå har. Hvorfor skrinlegger regjeringen dobbeltsporutbyggingen på Østlandet?

Statsminister Erna Solberg [11:15:20]: Vi har vært opptatt av at vi skal sørge for et bedre togtilbud i intercity. Vi har jobbet med hvordan vi kan få det best mulig, og så har vi jobbet med det faktum at jernbaneprosjekter sprekker i stort monn, at ting blir dyrere. Jeg er opptatt av at når ting blir mye dyrere enn forutsatt og planlagt, må vi faktisk gjøre revisjoner og endringer i planene. Jeg tror veldig mange vet at jeg er veldig glad i et prosjekt på Vestlandet som heter Hordfast. Det er viktig for Bergen. Det har vært viktig, som jeg har snakket om mange ganger, å få inn i Nasjonal transportplan. Selv om jeg har lovet at det skulle starte opp i 2019 eller 2020, sa jeg at vi kan ikke ta inn et gigantprosjekt hvor man har løpt løpsk på planleggingen. Noe av utfordringen nå er at de jernbaneprosjektene vi har, er blitt så dyre at sånn som de ligger i dag, kan de ikke realiseres. I tillegg må vi ha en ansvarlig Nasjonal transportplan. I planen lover vi fremover å bruke 1,75 mrd. kr mer i reelle penger hvert eneste år i snitt for å løfte enda mer, på toppen av at vi nesten har doblet satsingen på samferdsel. Det er en kolossal satsing.

Presidenten: Sverre Myrli – til oppfølgingsspørsmål.

Sverre Myrli (A) [11:16:35]: Vi kan gjerne diskutere Hordfast – det er veldig interessant – men jeg stilte spørsmål om jernbaneutbyggingen på Østlandet.

Jobben vi står overfor nå, er formidabel. Vi skal bygge landet, og vi skal kutte utslipp. Jernbaneutbygging kan gjøre begge deler. Bevilgningene til jernbane reduseres nå i regjeringens nye Nasjonal transportplan – det til tross for løfter fra de partiene som nå sitter i regjering, i 2013 da intercityutbyggingen ble vedtatt. Statsministeren har styrt landet hele tida siden 2013, så hvis det har vært noe feil med planleggingen, burde regjeringen ha grepet fatt i og ordnet opp i det tidligere.

I 2013 lovte Kristelig Folkepartis stortingsrepresentant fra Østfold dobbeltspor til Halden i 2025. Høyres stortingsrepresentant fra Østfold – og nå blunker jeg litt til herværende president – lovte dobbeltspor til Kornsjø, altså til svenskegrensa i 2030. Høyre har styrt landet siden 2013. Hvorfor ordner en ikke opp med dobbeltsporutbyggingen?

Statsminister Erna Solberg [11:17:45]: Det er slik at vi har økt enormt på planleggingsmidler til jernbanen for å holde høyt trykk. Rekordlavt nivå på planleggingsmidler i 2012 gjorde at det var veldig få av disse planene som egentlig hadde noen substans da vi kom inn i regjering. Vi har gått igjennom, og vi har sett at f.eks. i Østfold er det så mye kvikkleire – og vi har opplevd i vinter hvor farlig det er – at kostnadene, med de trasévalgene som er gjort, er blitt mye høyere. Vi kan som politikere ikke bare overse naturen, de viktige utfordringene, og at det kommer nye kostnadselementer. Follobanen er blitt gigantisk mye dyrere enn da den opprinnelig ble vedtatt. Vi må alltid lete etter hvorfor det er blitt sånn. Første spadetak ble tatt i 2007, men vi begynte ikke å bygge den før i 2013. Det er ikke sånn at de rød-grønne hadde stor fart og tempo. De hadde stor imagebygging, men ikke stor fart og tempo.

Så tenker jeg at Nasjonal transportplan på dette området er vel en realismeopplevelse for oss alle. Jeg tror ikke Arbeiderpartiet med noen som helst troverdighet, hvis ikke de skal la være å bygge en hurtiggående jernbane, kan love dobbeltspor innenfor de rammene som tidligere har vært lovet.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Seher Aydar (R) [11:19:33]: Veldig mange barn har nå kun hjemmeundervisning, særlig på østkanten i Oslo. Jeg har lenge lurt på hva regjeringen har gjort for å forsikre seg om at de har internett, at de har datautstyret de trenger, og at de har et stille rom de kan sitte i og følge undervisningen fra. Jeg spør fordi vi ser at innstrammingene, særlig for skolebarn i Oslo øst, vil forsterke ulikheter som allerede er altfor store. Dette er ikke en diskusjon om tiltakene er riktige, men vi trenger en diskusjon om hva vi gjør for å rette opp effekten det har at tiltakene rammer så ulikt.

Jeg blir lei meg av å se hvordan det er i de familiene som har dårligst mulighet til å takle hjemmeskole, og som nå blir pålagt det uten at det følges opp med tiltak for barn og ungdom. Det ender med at mange som har dårlige kort på hånden fra før, får det enda vanskeligere, mens barn av mer privilegerte familier slipper lettere unna.

Jeg spør også fordi alle ser hvordan regjeringen har vist stor interesse for å rette opp de skadene som pan-

demien har påført landets kapitaleiere, f.eks. eieren av Color Line. Store kontantbeløp er utbetalt. Dette har bl.a. sikret formuen til arvingene etter Sunde. Så noens barn har man tatt stort ansvar for. Derfor lurte jeg på om regjeringen vil ta det samme ansvaret for å rette opp skadene påført inntektsmulighetene til dem som vokser opp i Oslo øst?

Statsminister Erna Solberg [11:21:06]: Jeg har lyst til å understreke at kompensasjonsmidler ikke gis til enkeltindivider og eiere, de gis til bedrifter – de får pengene. Det er tusenvis av arbeidsplasser knyttet til Color Line i Norge. Det er vanlige arbeidsfolks arbeidsplasser vi er opptatt av å sikre. Det hadde jeg håpet at også Rødt var opptatt av, i stedet for den litt enkle, litt vulgære måten å tegne bildene på. Det er ikke arvingene til Sunde vi er opptatt av. Vi er opptatt av at de som jobber i Color Line, skal få lov til å komme tilbake på jobb – at ikke selskapet går konkurs, flagger ut og kanskje driver fra andre land fremover.

Men jeg er helt enig i hovedproblemstillingen som ble tatt opp – spørsmålet knyttet til hvordan situasjonen er sosialt urettferdig når skoler blir stengt ned. Det er det. Det er helt forskjellige forhold i familier avhengig av hvordan de bor. Det er forskjellige forhold når det gjelder hva slags oppfølging de får fra foreldrene sine – og vi vet det. Derfor var noe av det vi sa tidlig, at der hvor det er særlige belastninger, bør skolene – i tillegg til å ha åpent for de barna som har foreldre som har samfunnskritiske funksjoner, f.eks. på sykehusene – ha en mulighet til å la de som er i en helt spesiell situasjon og har vanskelige forhold hjemme, være på skolen. Hvor mye det er brukt, vet vi ikke.

Så mener jeg at en del av de spørsmålene som stilles her, også er spørsmål man skal stille til kommunen, for vi har sagt at de ekstraordinære tiltak som må gjøres av smittevern hensyn, vil også staten stille opp og kompensere for fremover. Vi er opptatt av nettopp en del sånne tiltak – f.eks. kan man i stedet for å drive hjemmeundervisning leie lokaler andre steder, med større plass, for å ha undervisningen. Dessverre har vi sett for få kommuner som har gjort akkurat det. Man burde faktisk ha brukt noen av messehallene til å ha undervisning, være til stede, sikre andre tiltak, nettopp fordi det er utfordringer for noen barn.

Seher Aydar (R) [11:23:14]: Rødt har både vært opptatt av arbeidsledighet og tatt kampen mot ulikhet, både kommunalt og nasjonalt, og nå spør jeg statsministeren om barn og ungdom som har dårlig plass, i familier med dårlig råd. Det er barn som er like smarte som andre barn, med samme behov og drømmer, men de har fått utdelt andre kort. Og på grunn av pandemien får de nå enda dårligere kort når de skal klare seg vi-

dere. De har en vanskeligere hverdag og en vanskeligere skolegang.

Det er nemlig ikke alle som har hytte eller råd til å leie en leilighet på fjellet. De sitter fast hjemme med foreldre som rammes hardt, en skolegang som rammes hardt, og uten tilbud utenfor hjemmet. De kan altså gjøre alt riktig og likevel komme dårligere ut fordi pandemien har skapt varige skjevheter.

Spørsmålet er om statsministeren er enig i at det er et felles mål å rette det opp, og hva regjeringen gjør for det konkret.

Statsminister Erna Solberg [11:24:11]: Jeg er veldig opptatt av at vi skal gå sammen ut av denne pandemien. Vi skal jobbe med de områdene vi ser at noen grupper har fått ekstra belastning av, og hvordan vi kan kompensere det. Noe av dette er å sørge for å tette kunnskapshull, sørge for at man får hjelp til å klare seg.

De første stegene i dette lå i proposisjonen som ble levert i januar måned, hvor det altså ble lagt inn en halv milliard kroner til sommerskoler. Forhåpentligvis er vi i sommer i en situasjon hvor det er mulig å fylle på, hvor man kan kombinere aktivitet og undervisning for å fylle hullene. De pengene går til kommunene. Det kan kommunene organisere, som ser hvem som har hatt størst belastning knyttet til dette, og hvor tilbudene bør være.

Det andre vi gjør, er å opprette flere sommerjobbtiltak, som vi også hadde i fjor sommer, hvor vi gir penger sånn at folk får en mulighet til å få inntekt, og at man også kan gjøre det på en sosialt fordelende måte.

Alle disse temaene er viktige og er blant de tingene vi jobber med nå fremover, sammen med gjenåpningsstrategien, som jeg har sagt jeg vil redegjøre for i Stortinget i uken etter påske.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Seher Aydar.

Seher Aydar (R) [11:25:23]: Dette er gode tiltak, men jeg er fortsatt usikker på om statsministeren tar alvor et inn over seg. Det kan være vanskelig for folk med millionlønn og en helt annen omgangskrets å sette seg inn i det. Men det finnes nå mange barn på Oslo øst som kan gjøre alt riktig framover, men som likevel vil komme dårligere ut enn andre, fordi foreldrene ikke har kunnet ha hjemmekontor, eller fordi de ikke har hatt et eget rom å følge undervisningen fra når de har hjemmeskole.

En ting er ulikheten som var der allerede før pandemien, den har Høyre vist liten interesse for å gjøre noe med, men hva vil statsministeren gjøre med effekten som kommer på toppen, rent konkret?

Statsminister Erna Solberg [11:26:02]: Jeg vil understreke at den ulikheten vi hadde før, var regjeringen faktisk veldig opptatt av. Derfor har det under denne regjeringen blitt gjort mange tiltak for at barn skal komme bedre ut. Derfor har vi gratis kjernetid i barnehager, inntektsgraderte barnehagepriser, vi har nå forsøk på gratis SFO, vi har også inntektsgradert SFO, vi har en masse tiltak ikke minst når det gjelder ferie, fritidsreiser og annet for barn – nettopp fordi vi skal gjøre noe med opplevelsen og det dårlige utgangspunktet.

Allerede i fjor la vi penger til kommunene for at de skulle begynne å gjøre noe med sommerskoler og aktiviteter og sørge for at det var muligheter for folk til å fylle på kompetansehullene, for jeg er helt enig med representanten i at vi ikke må gjøre denne pandemien til en forsterking av de sosiale forskjellene vi har. Særlig gjelder det barn. Barn som har kunnskapshull, må få hjelp. Vi har snakket mye om sårbare barn generelt, og dette er det viktig å gjøre noe med, men jeg er veldig opptatt av at det er mange barn som ikke er sårbare, men som kan få en ballast med seg fremover som de ikke burde hatt. Det må vi jobbe med, bl.a. gjennom de tiltakene jeg har nevnt, med både sommerjobber og sommerskole som en mulighet.

Presidenten: Da går vi videre til siste hovedspørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [11:27:28]: Statsministeren sier at hun vil etablere en kultur for beredskap og sikkerhet. Da er det viktig at hun koordinerer innsatsen mellom de ulike departementene.

Bergen Engines er en stor og viktig industriarbeidsplass, med 700 arbeidsplasser, som bl.a. vedlikeholder og leverer motorer til forsvarsskip. Da må regjeringa til enhver tid sjekke at dette er i henhold til gjeldende sikkerhetsbestemmelser. For 13 måneder siden ble det kjent at denne bedriften ble lagt ut for salg. 15. desember i fjor ble det kjent at det var russiske eiere som ville kjøpe denne bedriften. Så kom justisministeren til Stortinget i går, etter massivt press fra opposisjonen, innkalling til redegjørelse og høring. Hun henviser endog til opposisjonen og sier at det er bl.a. på bakgrunn av offentlig diskusjon at de tar opp denne saken på nytt. Hun stanser salget, etter tre måneder, og det skaper veldig mye usikkerhet for de 700 arbeidsplassene dette handler om, og også for Norges trygghet og beredskap.

Det som er hele problemet, er at 22. februar sa Høyres statssekretær i Næringsdepartementet at dette er en sak mellom to selskaper som regjeringa verken kan eller bør blande seg inn i. På spørsmål fra Jette F. Christensen svarte forsvarsministeren at sikkerhetsloven ikke kommer til anvendelse. Men så, som lyn fra klar

himmel, stoppet allikevel justisministeren dette salget i går. Jeg mener at her har statsministeren åpenbart sviktet sin viktigste oppgave, som hun sa hun skulle være på vakt overfor, og det er å samordne de ulike departementene. Her har altså tre departementer sagt ulike ting i løpet av de tre siste månedene.

Hvorfor klarer ikke statsministeren etter åtte år å etablere en god nok sikkerhetskultur?

Statsminister Erna Solberg [11:29:27]: Det er viktig å gå gjennom og se på erfaringene fra behandlingen av Bergen Engines. Regjeringen er ganske ydmyk overfor at det må vi gjøre for å se på koordineringen både av hvem som svarer på spørsmål når pressen spør, og hvilken prosess det skal være. Da Lars Andreas Lunde, statssekretær i Næringsdepartementet, svarte, var han ikke klar over at det foregikk et ganske intensivt arbeid mellom tjenestene og departementene som hadde ansvar for sikkerhetsloven, med å gjøre noe. Det var feil utsagn med tanke på det, og han burde kanskje ha avvist å svare på det mediespørsmålet på det tidspunktet.

Det er sånn at vi har jobbet med denne saken siden den ble varslet til Utenriksdepartementet 15. desember. Da ble den varslet som en eksportkontrollsak. Det er åpenbart at salg av en bedrift i utgangspunktet ikke er en eksportkontrollsak, men det ble også da varslet til de andre departementene og varslet til tjenestene. Derfor ble det også i midten av januar, før medieoppslagene, på departementsrådnivå gjort et samordnet arbeid for å styrke oppfølgingen overfor tjenestene for å få et beslutningsgrunnlag fremover. Siden da har vi kontinuerlig vært i arbeid i de ulike sporene som denne saken dreier seg om.

Bergen Engines er ikke underlagt sikkerhetsloven og har ikke noen leverandøravtale av den typen. Det har NSM ikke hatt noen innvendinger mot. De er altså ikke som selskap underlagt sikkerhetsloven, men de leverer tjenester til Forsvaret. Men det som er en del av vår sikkerhetslov, er at vi også vurderer om den typen selskaper som selv om de ikke i seg selv er underlagt sikkerhetsloven, ved salg vil gi teknologi til et land som vi i dag har tiltak rettet mot for at de ikke skal få den teknologien – som et grunnlag for at sikkerhetsloven likevel kan brukes. Det er viktig å skille mellom de to tingene, om man er registrert som innenfor sikkerhetsloven – noen selskaper som er leverandører til Forsvaret, er det – eller om man ikke er det, men likevel har leveranser.

Anniken Huitfeldt (A) [11:31:47]: Dette var en litt ny opplevelse, for etter at statsministeren har irttesatt den ene spørteren etter den andre i løpet av denne spørretimen, viser hun nå en viss grad av ydmykhet. Dette ble kjent 15. desember. Næringsdepartementet svarer én ting – at dette er en kommersiell transaksjon.

Forsvarsministeren får spørsmål fra Stortinget og svarer ingenting om at han vil vurdere dette eller trekke i nødbremsen eller noen ting. Hvorfor, og det er jo spørsmålet, klarer ikke statsministeren – som har sagt at hun vil koordinere departementenes arbeid bedre, etablere en egen enhet på Statsministerens kontor for å ivareta sikkerhet – å få hele det statsapparatet som hun har ansvaret for, til å tale med én stemme i en sak som handler om rikets sikkerhet?

Statsminister Erna Solberg [11:32:39]: På de tidspunktene var vi ikke klare for den vurderingen som vi til slutt kom med. Den vurderingen ble klar først med en sterk mistanke da vi ba dem om å stoppe alle forbedringer. Rolls-Royce, som er et selskap som har fulgt veldig godt opp i denne saken, sa da at da stopper de alle «due diligence»-prosesser og sikrer at man venter til regjeringen har fattet beslutninger. Men på det tidlige tidspunktet, særlig det spørsmålet knyttet til forsvarsministerens svar, var vurderingen av det som var det konkrete spørsmålet – kystvakten – at det da ikke ville vært naturlig å stoppe det av hensyn til den kontrakten. For bare den kontrakten ville man kunnet ha andre tiltak.

Det er viktig å huske balansen i dette. Skal vi gjøre drastiske ting som dette, må vi også ha sett på om det er mulig å forhindre det på andre måter, og det var den vurderingen. Kanskje skulle man vært mer nyansert i det spørsmålet, men man svarte altså det man på det tidspunktet hadde kunnskap om.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Anniken Huitfeldt – til oppfølgings-spørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [11:33:47]: Det som er mitt poeng til statsministeren, er at når det gjelder listeføring og om sikkerhetsloven kommer til anvendelse, handler det om hvilke selskaper man listefører, og det skjer jo ikke av seg selv. Det er det regjeringa som har ansvar for. På et tidspunkt har regjeringa sagt at nei, vi listefører ikke dette, og da må jo justisministeren, som gjorde som hun gjorde i går – selskapet er ikke listeført og skal ikke vurderes i henhold til sikkerhetsloven – trekke i nødbremsen. Men spørsmålet er: Hvorfor valgte regjeringa – for dette er det ikke NSM eller noen andre som har ansvar for, dette er regjeringas ansvar – ikke å listeføre dette selskapet?

Statsminister Erna Solberg [11:34:25]: Jeg er helt sikker på at vi har fått mange gode beskjeder tilbake om dette, men det var aldri noen anbefaling om å listeføre dette selskapet innenfor sikkerhetsloven. Vi har et stort

leverandørnett til Forsvaret fra privat sektor i Norge. Hvis alle de skal listeføres, tror jeg vi får en ganske uoversiktlig situasjon også for hva vi kan kjøpe. Vi kan heller ikke drifte alt i regi av offentlig eide og kontrollerte selskaper. Det har ikke vært reist spørsmål fra våre tjenester eller fra sikkerhetsmyndighetene om at dette selskapet burde vært listeført. Det er heller ikke listeføringen av aktiviteten, men det faktum at vi har sanksjoner – eller vi har ikke sanksjoner, vi har tiltak – unnskyld, det var feil bruk av ord, litt for forenklet. Vi har tiltak rettet mot Russland. Noen av de tiltakene rammer nettopp at man ikke skal få denne typen teknologi, og det er det som gjør at sikkerhetsloven kommer i hovedsak til anvendelse i denne saken, ikke at selskapets leveranser til Forsvaret gjør at de skulle vært listeført.

Presidenten: Då er den munnlege spørjetimen omme.

Sak nr. 2 [11:35:33]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det vert nokre endringar i den oppsette spørsmålslista, og presidenten viser i den samanhen- gen til den elektroniske spørsmålslista i salappen.

Endringane var:

Spørsmål 6, frå representanten Bjørnar Moxnes til forsvarsministeren, vil bli teke opp av representanten Seher Aydar.

Spørsmål 7, frå representanten Ruth Grung til næringsministeren, er overført til fiskeri- og sjømatmi- nisteren som rette vedkomande.

Spørsmål 10, frå representanten Roy Steffensen til forskings- og høgare utdanningsministeren, er trekt til- bake.

Spørsmål 1

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:35:53]: Mitt spørsmål går til barne- og familieministeren, og det lyder som følger:

«I 2016 vedtok et enstemmig storting å utrede fosterforeldres pensjonsvilkår med siktemål om at fosterforeldre ikke skal tape på å være frikjøpt, jf. vedtak 748. I 2018 fikk vi en NOU om fosterhjem, lite har skjedd siden da. Fortsatt er det slik at kommunale fosterhjem som grunnet barnets behov må være frikjøpt, ikke er ivaretatt med en pensjonsordning, mens statlige fosterhjem er bedre ivaretatt gjennom egen pensjonslov.

Hva konkret gjør statsråden for å sikre bedre pensjonsvilkår for kommunale fosterhjem, men også bedre rammevilkår for fosterhjem generelt?»

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:36:36]: Jeg er glad for at representanten stilte meg dette spørsmålet, for fosterhjemsomsorgen er et felt jeg brenner for. Alle barn trenger et trygt og godt hjem, og for noen unge er det ikke trygt og best å bo hjemme. Fosterhjem er i disse tilfellene det mest brukte barnevernstiltaket. Jeg jobber for at fosterforeldrene skal ha gode rammevilkår for at de skal kunne gi barn trygge og stabile hjem. Regjeringen vil derfor om kort tid legge fram en fosterhjemsstrategi. Tiltakene i strategien har som mål å øke stabiliteten i og tilgangen til gode fosterhjem, sånn at alle barn kan få et trygt hjem. Strategien vil bygge på tiltak fra fosterhjemsmeldinga og fra fosterhjemsutvalget, som representanten viser til.

Både økonomiske og faglige rammevilkår for fosterforeldre er viktige tema i strategien. Fosterforeldre i kommunale fosterhjem skal som utgangspunkt kunne være i ordinært arbeid ved siden av fosterhjemsoppgavet, og de kan også ha en tjenstepensjonsordning gjennom sin arbeidsgiver. Kommunale fosterhjem skiller seg således fra statlige fosterhjem, der en av fosterforeldrene må være hjemme på fulltid og ikke har en tjenstepensjonsordning gjennom sitt ordinære arbeid. Det er imidlertid også noen kommunale fosterforeldre som må være hjemme over lengre tid. Da kan tapt opptjening av pensjon ha innvirkning på pensjonsutbetalingen. Dette temaet kommer jeg tilbake til i strategien.

Samlet skal tiltakene som regjeringen legger fram i fosterhjemsstrategien og i ny barnevernslov denne våren, bidra til mer forutsigbare og bedre rammevilkår for fosterhjemmene, sånn at flere barn kan få et trygt hjem.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:38:24]: Takk for svar. Det er bra at den NOU-en som høringsfristen gikk ut på i mai 2019, for nesten to år siden, omsider får en strategi. Det er viktig. Det jeg ikke får taket på, er hvorvidt man faktisk da tenker å følge opp forslaget fra utvalget om at man skal kompensere frikjøpte fosterforeldre i ordinære fosterhjem for tapet av tjenstepensjonen i kommunal regi. Statsråden skulle komme tilbake til det, men i den situasjonen vi nå er, der det er såpass vanskelig å rekruttere fosterhjem, synes jeg at bl.a. dette momentet må være viktig. Er ikke statsråden enig med meg i at pensjonsvilkår er viktig i rekruttering, og at det derav faktisk bør følge at han kan signalisere allerede nå at han vil følge utvalgets oppfordring?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:39:23]: Fosterhjemsutvalget hadde mange forslag, det var derfor det var på høring og ble grundig gjennomgått. Som jeg sa, vil noe også følges opp og viktige ting komme i barne-

vernsloven, som jeg også tar sikte på å legge fram for Stortinget innen kort tid.

Jeg kommer tilbake til de konkrete tiltakene når strategien blir lagt fram. Men jeg er helt enig i at økonomiske rammevilkår og forutsigbarhet for fosterforeldrene er en veldig viktig del. Jeg tror det er viktig for å ha en trygghet for å kunne bli fosterforeldre, og at det også virker inn på rekrutteringen.

Så vil jeg bare si at kommunene også i dag kan kompensere fosterforeldre for tapt opptjening av tjenstepensjon, og at fosterforeldrene har mulighet til å kunne spare til pensjon gjennom ordninger som er gunstige skattemessig. Det er en av modellene som har blitt pekt på, og som er en mulighet for kommunene i dag. Selve temaet kommer vi altså tilbake til i strategien.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:40:16]: Takk for svar. Da avventer jeg den strategien.

Da skal vi over til kommunene, for det er ikke bare bare å være kommune og forholde seg til fosterhjem. I dag har Bufetat heldigvis medfinansieringsansvar for fosterhjemmene. Kommunene betaler utgiftene opp til en fast sats, og det fosterhjemmet koster utover den satsen, kan de søke om refusjon av. Den refusjonsordningen avvikles nå som følge av den kommende barnevernsreformen, der kommunene skal få fullt finansieringsansvar for ordinære fosterhjem.

Kommunene skal etter planen kompenseres gjennom en økning i rammetilskuddet, men jeg har i det siste snakket med et utall av ordførere og barnevernsansatte som mener at det er altfor mange løse tråder med tanke på om det faktisk kommer nok rammefinansiering – på NOU-ens status, da. De ønsker også en tydeligere forbedring av rammevilkårene til fosterforeldrene.

Kan statsråden garantere at disse viktige momentene er avklart og tydelige for kommunene innen 2022, når reformen faktisk skal tre i kraft?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:41:21]: Barnevernsreformen er en viktig del av nettopp det å kunne forebygge bedre, at vi gir mer ansvar og muligheter til kommunene. I forbindelse med det vil det være overføringer.

Så kommer vi som vanlig tilbake når kommune-proposisjonen kommer til Stortinget. Det er vel halvannen måned – eller noe rundt det – til Stortinget blir presentert for den. En vil da kunne sende signaler om hvordan en tenker overgangen.

Jeg er veldig opptatt av nettopp dette temaet, for det er så viktig at kommunene har mulighet til å kunne tilby gode fosterhjem. I fosterhjemsstrategien jobber vi også med hvordan dette kan bli mer forutsigbart, at ramme-

vilkårene kan bli bedre, og rett og slett at oppfølgingen av fosterhjemmene kan bli bedre. Hele dette komplekset vil være viktig i strategien – og også det økonomiske vil vi sende tydelige signaler om når kommuneproposisjonen kommer og Stortinget skal ta stilling til den.

Spørsmål 2

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:42:30]: «Jeg viser til at sentralbankene har gått sammen om et prosjekt kalt «greening the financial system», hvor målet er nettopp tiltak som skal gjøre penge- og finanssektoren til drivkrefter for et grønt skifte.

Er statsråden enig med SV i at sentralbanken bør få klima som en del av sitt mandat for å nå målet om et rettfærdig grønt skifte?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:43:04]: I henhold til sentralbankloven har Norges Bank som formål å opprettholde en stabil pengeverdi, sørge for stabilitet i det finansielle systemet og et effektivt og sikkert betalings-system. Videre skal sentralbanken bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting.

Vi må være varsomme med å overbelaste sentralbanken med nye mål utover formålet, gitt de virkemidlene den har til rådighet. Ansvar for å nå Norges klimamål og den omstillingen det krever, ligger i regjering og storting og er ikke et ansvar vi kan pålegge sentralbanken. Samtidig vil klimarisiko være et element som også må være med i bankens vurdering av de økonomiske og finansielle utsiktene. Klimaendringer og tilpasninger til lavutslippssøkonomi påvirker store deler av norsk og internasjonal økonomi og vil på den måten kunne påvirke pengepolitikken og stabiliteten i det finansielle systemet. For eksempel vil flere ekstremværhendelser eller tiltak som økte karbonpriser kunne påvirke både aktiviteten, inflasjonen og bankenes risiko for tap. Dagens mandat og rammeverket for Norges Bank er et godt utgangspunkt for å håndtere klimaendringer og risiko. I Norges Bank har klimarisiko lenge vært et tema i forvaltningen av SPU, og banken uttrykker selv at «i tiden fremover vil økt kompetanse på klimarelaterte spørsmål ha fokus innenfor alle bankens oppgaver og mandater».

Norges Bank er medlem av Network for Greening the Financial System, som er et nettverk for sentralbanker og finanstilsynsmyndigheter. Nettverket skal på frivillig basis utveksle erfaringer og fremme det finansielle systemets evne til å håndtere klimarisiko og forberede seg på lavutslippssamfunnet. Et mål er å definere og fremme beste praksis både i og utenfor nettverket og å utføre eller tildele analyseoppdrag innen grønn finans. Deltakelse vil gjøre banken bedre orientert om utvik-

lingen i hvordan banker og finansmarkeder, både ute og hjemme, vil håndtere klimarisiko fremover.

Finansdepartementet har oppnevnt en ekspertgruppe som skal utarbeide en rapport om betydningen av finansiell klimarisiko og klimarelaterte investeringsmuligheter for et fond som SPU og drøfte alternative måter å håndtere dette på i forvaltningen. Norges Bank er også bedt om å analysere og gi vurderinger. Departementet legger opp til å komme tilbake til disse vurderingene i fondsmeldingen for 2022.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:46:01]: Jeg vil takke finansministeren for svaret og den utfyllende informasjonen om håndteringen av klimarisiko. Det siste er viktig, og det er noe som SV har vært pådriver for i mange år. Jeg tror vi kan slå fast at sentralbanken kanskje ikke har ligget fremst i det arbeidet, men det begynner å komme seg.

Så er ikke det SV tar til orde for her, det samme som at vi skal pålegge Norges Bank ansvaret for å løse klimakrisen, men sentralbankens oppgave har alltid vært å støtte statens politiske mål, politiske mål som også endrer seg opp gjennom historien. Nå står vi altså overfor en helt ny, historisk økonomisk utfordring i form av klimakrisen, og hvis vi skal nå de målene, er det viktig at hele økonomien trekker i samme retning. I Storbritannia har man nylig gitt en klar marsjordre fra den britiske finansministeren til sentralbanken om å hjelpe til med å gjøre økonomien grønn og skape et nullutslipps-samfunn innen 2050. Vil vi følge etter det Storbritannia har gjort?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:47:11]: Jeg mener at Norge er blant de aller fremste på bærekraftig finans. Det har vi vært gjennom flere år, og jeg mener at Norge skal ha den posisjonen. Det er ingen tvil om at finanssektoren, bankene og institusjonene spiller en viktig rolle i det grønne skiftet. Vi må bidra til at privat kapital går i retning av de grønne prosjektene og støtter opp under de tydelige målene vi har.

Men det sentrale spørsmålet her er om det skal inn i målet for sentralbanken, og der er jeg svært skeptisk. Og hvorfor det? Jo, fordi det må være en sammenheng mellom de målene vi setter, og de virkemidlene banken har, nettopp for at vi skal kunne plassere ansvaret der også. Jeg tror ikke vi er så uenige om i hvilken retning vi skal gå, spørsmålet er om det skal inn i målet for pengepolitikken, og det er det jeg er skeptisk til.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:48:14]: Det å sette det inn som et mål i pengepolitikken er ikke det vi tar til orde for, men at det bør være en del av mandatet, på samme måte som man har andre deler av mandatet på plass. Enten det er finansiell stabilitet eller å bidra til lav

og stabil prisvekst, bør klimaet inn der som den mest altoverskyggende utfordringen vi står overfor, og som påvirker økonomien i stor grad. Men det vil også kunne gi sentralbanken mulighet til å ta i bruk flere virkemidler for å gjøre det finansielle systemet grønnere og for å gi drahjelp til de private aktørene innenfor finansbransjen som etterspør nettopp mer grønn finans, enten det er å bidra til å gjøre markedet for grønne obligasjoner større, som et eksempel, eller krav til grønne verdipapirer/obligasjoner, som er virkemidler som sentralbanken kan ta i bruk. Hele dette feltet ser vi utvikler seg internasjonalt, vi ser at Storbritannia går foran, og da bør vi også i alle fall utrede mulighetene som ligger her.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:49:20]: Som jeg allerede har sagt, skal Norge være blant de aller fremste på bærekraftig finans. Jeg mener at vi har den posisjonen i dag. Både private banker og Norges Bank, gjennom SPU, har en betydelig kompetanse på dette området. Også våre forskningsinstitusjoner og høyere utdanningsinstitusjoner har dette på sin prioriteringsliste, og det skal de ha, for dette er viktig. Det er ingen tvil om at klimarisiko og bærekraftig finans også er en viktig rammebetingelse for Norges Bank, men det sentrale spørsmålet er om det skal inn i sentralbankloven som et mål for utøvelsen av pengepolitikken, og det er det jeg er skeptisk til, for det er vanskelig å se sammenhengen mellom de målene man da setter, de virkemidlene de har, særlig når vi skal stille dem til ansvar for utøvelsen av pengepolitikken. Men som en rammebetingelse er det ingen tvil om at dette er viktig for Norges Bank.

Spørsmål 3

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:50:51]: «I svar fra finansministeren på skriftlig spørsmål 16. februar i år kommer det frem at kostnadene til konsulentbruk i staten i 2020 anslås til ca. 12 mrd. kr. Konsulentbruk i statlige foretak og selskaper kommer i tillegg.

Ser statsråden det som et mål å redusere konsulentbruken, og hvilken strategi har regjeringen for å redusere konsulentbruken?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:51:20]: Vi har et ansvar for å sikre en effektiv bruk av fellesskapets ressurser og å holde de offentlige utgiftene nede. Bruk av konsulenttjenester skal understøtte dette målet. Bruk av konsulenttjenester kan gi tilgang til oppdatert spisskompetanse som det er kostbart og uhensiktsmessig å bygge opp internt, f.eks. i forbindelse med IKT-prosjekter.

Konsulenttjenester kan gi tilgang til ny kunnskap og bidra til innovasjon og til å hindre budsjettoverskridelser på store investeringer, f.eks. i samferdselssektoren.

Utgiftene til konsulenttjenester utgjør i underkant av 10 pst. av lønns- og personalutgiftene i staten. Om lag 90 pst. av utgiftene i 2020 gikk til utvikling av programvare, IKT-løsninger, og andre konsulenttjenester, herunder planlegging og kvalitetssikring av samferdselsprosjekter.

I koronaåret 2020 er det naturlig at utgiftene til konsulenttjenester har gått noe opp. Vi vet bl.a. at skatteetaten har brukt konsulenter for å utvikle kompensasjonsordningen, at FHI har brukt konsulenttjenester for å oversette tiltak om smittevern til flere språk, og at Nav har utviklet en rekke nye ordninger for å hjelpe folk gjennom krisen. Dette er tiltak vi måtte få på plass raskt, og jeg tror vi skal være takknemlige for at det fantes konsulenter som kunne hjelpe.

Jeg mener vi alltid skal jobbe for å bli bedre og mer effektive. For å legge til rette for mer effektiv bruk av konsulenttjenester fremover varslet Finansdepartementet i perspektivmeldingen at regjeringen vil utvikle retningslinjer for kjøp av konsulenttjenester i staten. Retningslinjene skal inneholde anbefalinger for hvordan konsulentbruk bør forankres strategisk, hvordan ulike typer konsulentkjøp bør gjennomføres i praksis, samt belyse fallgruver ved kjøp av konsulenttjenester.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:53:23]: Jeg takker for svaret.

Poenget er ikke hvorvidt en skal bruke konsulenttjenester eller ikke. Ved noen anledninger vil konsulenttjenester være hensiktsmessig. Spørsmålet handler om det voldsomme volumet en har på bruk av konsulenttjenester, anslått til 12 mrd. kr i fjor. Det er omtrent det dobbelte av det vi eksempelvis bruker på Hæren i Norge. Så det er store beløp, og innenfor tunge offentlige sektorer. Eksempelvis brukte en i helseforetakene i 2015 1,6 mrd. kr på PR-tjenester og konsulenter. Året etter brukte universitetene i Norge anslagsvis 1,4 mrd. kr.

Til det statsråden nevner når det gjelder samferdselsutbygginger: Ja, på en del områder trenger en å leie inn spesialister, men samtidig ser vi erfaringer med eksempelvis Bane NOR, som da de skulle ha en ny signaldirektør, leide inn en konsulent i et halvt år for 2,3 mrd. kr. Er det fornuftig ressursbruk?

Hvordan vil en få ned denne svære konsulentbruken?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:54:31]: Hvis Senterpartiet hadde klart å bevege seg litt under slagordnivå, litt under de store overskriftene, hadde det også vært mulig å ha en fornuftig diskusjon om dette.

Vi har i perspektivmeldingen sagt at vi nå utvikler retningslinjer for bruk av konsulenttjenester. Jeg mener at man alltid kan bli bedre. Målet med konsulenttjenester

tene er jo at vi skal bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser. Hvis vi f.eks. skulle kutte 25 pst. i konsulentkravene knyttet til konsekvenser for store samferdselsprosjekter, ville det berøre fremdriften for E6 Åsen–Steinkjer, E16 Stanghelle–Arna, E39 Ålesund–Molde, E39 Vartdal–Halsafjorden, osv.

Poenget er at disse konsulenttjenestene bruker man for å få kostnadene ned, for å bidra til en effektiv fremdrift i prosjektene.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:55:32]: Poenget er nettopp at når en skal ha en ordentlig gjennomgang og sørge for å få kostnadene ned, må en ha en kritisk gjennomgang av konsulentbruken, for timekostnaden ved å bruke eksterne konsulenter ofte er betydelig høyere enn ved å bruke egne ansatte. I tillegg må det offentlige ha en strategi for å bygge opp kompetanse i egen organisasjon. Så skal en ha konsulenter i tillegg.

Jeg nevnte Bane NOR i stad, som har leid inn en direktør som konsulent. I tillegg har en eksempelvis på et av de største jernbaneprosjektene i Norge, Follobaneprosjektet, på Ski, 2,3 mrd. kr og en konsulent som ble satt til å lede. Bane NOR har en stor digitaliserings- og teknologidivisjon som har store utfordringer med å beholde arbeidskraft og med rekruttering. Hvorfor satser en ikke mer på å beholde viktig arbeidskraft internt istedenfor at en har en voksende konsulentbruk innenfor stadig nye områder?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:56:30]: Min tilnærming er at man alltid kan bli bedre. Man kan alltid bli mer effektiv, og vi skal alltid være kritiske til pengebruk i staten. Men å tro at man kan bytte ut den konsulentbruken som nå er, knyttet til IKT-prosjekter og kvalitetssikring av samferdselsprosjekter, med fast ansatte i departementene for å håndtere de oppgavene! Da ville det bli en svært stor, tungrodd og lite effektiv statlig sektor. Så det å bruke konsulenttjenester er fornuftig.

Jeg er enig med representanten i at vi skal ha et kritisk blikk på det, men da må man også gå inn og se på hva man bruker penger til. Folkehelseinstituttet har brukt penger til en kampanje for økt bruk av HPV-vaksine. Mener Senterpartiet at det var uklokt? Jeg var inne på at FHI har brukt penger til å oversette rådene under denne koronakrisen til flere språk. Var det uklokt?

Vi skal være kritiske, men vi må også se på hva pengene faktisk går til. I mange tilfeller bidrar det til en mer effektiv og mindre offentlig sektor.

Spørsmål 4

Tuva Moflag (A) [11:57:53]: Som ledd i den nasjonale førstehjelpsdugnaden «Sammen redder vi liv» er

Norsk Folkehjelp gitt i oppdrag av Helsedirektoratet å lede prosjektet «Frivillige organisasjoner som akuttgjelpere». Prosjektet skal utarbeide løsninger for bruk, varsling, kommunikasjon og opplæring av akuttgjelpere fra frivillige organisasjoner. Norsk Folkehjelp rapporterer nok en gang om vanskeligheter med framdriften i prosjektet.

Mitt spørsmål til helse- og omsorgsministeren er: Hvordan vil statsråden sikre at prosjektet «Frivillige organisasjoner som akuttgjelpere» får implementert akuttgjelperapplikasjonen, slik at tusenvis av frivillige kan bidra til å redde liv?»

Statsråd Bent Høie [11:58:38]: Akuttgjelperordningen er regulert i akuttmedisinforskriften § 5, der det står at kommunene og de regionale helseforetakene kan inngå avtale om bistand fra akuttgjelpere som en del av sin akuttmedisinske beredskap.

Akuttgjelperordningen er et supplement til publikums førstehjelpsinnsetts og de ordinære akuttmedisinske tjenestene. Ordningen skal ikke erstatte helseforetakenes og kommunenes forpliktelser til å opprettholde en forsvarlig akuttmedisinsk beredskap med ambulansetjeneste og legevakt.

Det foreligger god dokumentasjon på at akuttgjelpere kan bidra til å øke overlevelsen ved tidskritiske akuttmedisinske tilstander utenfor sykehus. Et hovedmål for den nasjonale førstehjelpsdugnaden «Sammen redder vi liv» er å etablere et nasjonalt nettverk av akuttgjelpere.

Prosjektet «Frivillige organisasjoner som akuttgjelpere» ledes av Norsk Folkehjelp. Norsk Folkehjelp har siden 2019 pilotert en akuttgjelperordning i flere helse-regioner ved å bruke nettbrett tilsvarende som ambulansetjenesten. Dette har gitt verdifull operativ kunnskap og erfaring, men er ikke en hensiktsmessig teknologi for å bredde løsningen. Norsk Folkehjelp har derfor tatt initiativ til å utvikle en applikasjon for mobiltelefoner.

Det har vært behov for å få oversikt over hva piloteringen av applikasjonen vil innebære både teknisk, juridisk og ressursmessig, samt å gjøre en risiko- og sårbarhetsanalyse. Dette har dessverre trukket ut i tid. Det har også vært nødvendig å prioritere mellom rekkefølgen på forskjellige IKT-prosjekter i sektoren i forbindelse med pandemien. Dette har medført forsinkelser i noen IKT-prosjekter, som akuttgjelperapplikasjonen.

I likhet med representanten Moflag mener jeg at akuttgjelpere er en viktig del av en sammenhengende akuttkjede. Det sa vi også veldig tydelig i Nasjonal helse- og sykehusplan. Jeg er opptatt av at vi får gode løsninger for utkalling av akuttgjelpere, og legger til grunn at Helse Sør-Øst, Norsk Folkehjelp og de øvrige

aktørene finner en god og snarlig løsning for applikasjonen.

Tuva Moflag (A) [12:00:43]: Jeg har fått tilbakemelding fra Norsk Folkehjelp om at de har opplevd Helse-direktoratet som en veldig god samarbeidspartner hele veien. Men de opplever at dette prosjektet går litt i loop. Som statsråden var inne på, har man hatt en pilot sammen med Sykehuset i Vestfold og Sykehuset Innlandet for å pilotere akutthjelperapplikasjonen, men så har det blitt påpekt behov for en risiko- og sårbarhetsanalyse fra Sykehuspartner HF. De manglet formelt oppdrag, prioritering av personell og oppdrag samt finansiering, og da dette oppdraget ble bestilt fra Sykehuspartner HF, var det mangel på personell til gjennomføring. Hva vil helseministeren gjøre for å sørge for at dette prosjektet kommer ut av loop? Noen må jo be disse partnerne om å snakke sammen. Her er det tusenvis av dugnadstimer som har gått med så langt.

Statsråd Bent Høie [12:01:48]: Jeg oppfatter at det jobbes godt med dette, men jeg tror at noen av utfordringene her er ikke nødvendigvis at det har gått i loop, men at en del av nøkkelpersonellet som skulle ha jobbet med dette, dessverre har vært nødt til å jobbe med andre prosjekter som har vært høyere prioritert i forbindelse med pandemien, bl.a. en løsning for elektronisk laboratorierekvirering for nye teststasjoner som ikke har elektroniske pasientjournalssystemer fra før. Det har også vært behov for å prioritere videokonsultasjonsløsninger og også dessverre for å trekke klinikere ut av IKT-prosjekter, som en del av beredskapssituasjonen. Dette har medført forsinkelser i flere IKT-prosjekter, inkludert denne applikasjonen, men det jobbes nå med å prøve å få gjort tingene raskt igjen. Jeg tror imidlertid det også er forståelse for at det i denne situasjonen har vært nødvendig å ta noen tøffe prioriteringer.

Tuva Moflag (A) [12:02:53]: Ja, jeg tror alle har forståelse for at det siste året har vært spesielt. Samtidig har denne prosessen egentlig pågått siden 2018, og det var allerede i mai 2019 at behovet for en ROS-analyse ble identifisert. Men jeg tror ikke vi kommer så mye videre hvis vi skal stå her og gå i loop heller, så jeg tror heller jeg avslutter med et spørsmål til helseministeren om hvilke signaler han kan gi til disse viktige organisasjonene, som nå står overfor en påske hvor det nok blir litt utfart likevel, og hvor vi får se hvor viktig den innsatsen Norsk Folkehjelp, Røde Kors og andre organisasjoner gjør, er – hvor viktig det er. Når kan denne applikasjonen være på plass, slik at disse organisasjonene kan bidra til å redde liv?

Statsråd Bent Høie) [12:03:50]: På grunn av dette arbeidet kan jeg dessverre ikke sette en dato på det. Men som jeg sa, legger jeg til grunn at Helse Sør-Øst finner en snarlig løsning for dette og prioriterer dette når det er mulig. Så er mitt signal til disse organisasjonene før påske å si tusen takk for den utrolig viktige jobben som de gjør i beredskapen. Den er jo ekstra viktig i den situasjonen som vi står i nå, der veldig mange kommuner får mye besøk og nok er bekymret for hvordan påsken blir. Da vet vi at det å ha disse organisasjonene som en del av den lokale beredskapen er av enorm, uvurderlig verdi. Så er det viktig at vi alle sammen bidrar til at det blir minst mulig press på disse tjenestene når det gjelder smitte, men også at vi ikke tar for høy risiko med den skituren eller fjellturen som vi har tenkt på i påsken, slik at vi slipper å belaste tjenestene unødvendig.

Spørsmål 5

Siv Mossleth (Sp) [12:05:23]: «Representanter fra regjeringspartiene etterspør målbare resultater for politiske tiltak for å snu befolkningsnedgangen i nord. Men statistikken fra SSB viser målbare resultater av regjeringens politikk. Oslo og spesielt Viken har stor vekst. Nord-Norge har stor nedgang. Utviklinga viser at regjeringa ikke satser på hele landet, men fører en politikk som tømmer Nord-Norge for folk. Regjeringens satsinger sentraliserer landet og fører til store vansker for unge som skal kjøpe egen bolig i sentrale strøk.

Ser statsråden at politikken virker?»

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:06:08]: Det medfører ikke riktighet at regjeringen ikke satser på hele landet. Bare for å gjøre det klart: Jeg kjenner meg overhodet ikke igjen i at regjeringen fører en politikk som tømmer Nord-Norge for folk og bidrar til sentralisering.

Fra vi overtok i 2013 til begynnelsen av 2021 har det blitt over 4 400 flere innbyggere i Nord-Norge. Men nå går befolkningstallet nedover. Det skyldes bl.a. at det kommer færre arbeidsinnvandrere nå enn for noen få år siden. En annen grunn er at det fødes færre barn i hele Norge, også i distriktene. Lave fødselstall gir særlig utslag på små steder.

Utflytting av unge fra distriktene mot sentrum har foregått gjennom mange tiår, også da Senterpartiet satt i regjering. Det gjør at byene og distriktene har byttet plass når det gjelder fødselsoverskudd – øker det i byene, synker det i distriktene. Dette har vært en pågående trend gjennom mange år.

Regjeringen fører en fremtidsrettet distriktspolitikk for å omstille norsk økonomi for vekst og nye arbeidsplasser, og vi videreutvikler dette nå gjennom

tre nye strategier, for småbyer, kyst og innland. Vi øker satsingen på samferdsel og bredbånd. Og i en ny nasjonal transportplan vil vi fortsette regjeringens historiske samferdselsatsing i Nord-Norge. Vi satser milliardbeløp på veinvesteringer, til riksvei og fylkesvei. Vi bygger bredbånd i distriktene som aldri før. Gode samferdsels- og bredbåndsløsninger er avgjørende for å sikre livskraftige distrikter.

Regjeringen har flyttet og nyetablert om lag 1 230 statlige arbeidsplasser utenfor Oslo-regionen. Samtidig har det blitt 2 500 flere statlige stillinger i begge de nordnorske fylkene siden vi overtok. Vi legger også til rette for at alle skal ha mulighet til å ta utdanning, uavhengig av hvor i landet man bor og hvilken livssituasjon man er i. Innen sommeren skal vi også legge frem en strategi for desentralisert og fleksibel utdanning.

Grunnlaget for at folk skal bo i hele landet, er at de har en jobb å gå til. Derfor prioriterer vi gode vilkår for næringslivet. Distriktpolitikk handler om innsats på en rekke politikkområder, og vi vil fortsette vår satsing på samferdsel og skatte- og avgiftslettelser for å skape jobber i Nord-Norge. Vi vil satse videre på desentralisert utdanning, på forskning, innovasjon og en aktiv og statlig lokaliseringpolitikk, bedre kommuneøkonomi og utbygging av bredbånd i hele landet.

Siv Mossleth (Sp) [12:08:58]: Jeg har lyst til å helt konkret gå inn på et par av de feilaktige opplysningene som kom fra statsråden. Under den rød-grønne regjeringen var det mange færre kommuner som hadde befolkningsnedgang enn i dag.

Når det gjelder NTP, viser det seg at i dag er det vel 1 030 km statlig vei som ikke har gul stripe. Stort sett ligger disse veiene i Nord-Norge og på Vestlandet. For Nordlands del var det ingen av de veiene som mangler gul stripe, som lå inne i NTP, verken E10 i Lofoten eller E6 Sørøya-Borkamo. De strekningene er rett og slett tatt ut av NTP. Det er jo ingen satsing – eller hva mener statsråden om det?

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:10:04]: Det er riktig at det var en befolkningsvekst frem til 2019 i Nord-Norge. Det kan vi takke et offensivt næringsliv og arbeidsinnvandring fra EØS-området for. Takket være EØS kom det mange til Nord-Norge som bidro både til økt sysselsetting og økte bosettingstall. Hva gjør Senterpartiet? Jo, de har tenkt å skrote EØS-avtalen og hindre mulighet for at bedriftene i Nord-Norge kan vokse og skape nye arbeidsplasser – som sørger for at folk har lyst til å flytte til Nord-Norge på grunn av spennende jobber, og sørger for at bedriftene får mulighet til å eksportere varene sine til markeder som gjør at de kan tjene penger og utvikle gode nye jobber.

Når det kommer til NTP, har denne regjeringen en storsatsing på fylkesveiene, som er et historisk godt distriktpolitisk tiltak, noe som Senterpartiet dessverre ikke bidro til. De vil bare overføre fylkesveiene til fylkeskommunene, uten at statlig finansering skal forplikte.

Siv Mossleth (Sp) [12:11:12]: Statsråden kan ikke ha forstått hva Senterpartiet har sagt. Senterpartiet skal ikke skrote noen avtale. Senterpartiet ser derimot at det er mulig å utvikle bedre avtaler for handel mellom Norge og Europa, uten at vi trenger å godta alle slags direktiver. Vi vil ha gode avtaler – det er helt klinkende klart. Den avtalen vi skal ha, hvis vi ender der, skal være en bedre avtale.

I den perioden da Høyre har hatt regjeringsmakt, har Nordland kun fått en netto økning på 160 arbeidsplasser, mens Oslo og Akershus har hatt en økning på til sammen 8 519 arbeidsplasser. Det viser ikke noe tegn til en aktiv distriktpolitikk som flytter arbeidsplasser nordover.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:12:19]: I perioden 2001–2019 økte antall sysselsatte i Nord-Norge med 7,8 pst. Hadde det ikke vært for arbeidsinnvandringen fra bl.a. Europa, ville økningen vært på 3 pst.

Jo, Senterpartiet vil ta Norge ut av EØS-avtalen, og derigjennom knuse livsgrunnlaget for bedrifter og tusenvis av jobber i hele Norge. Konsekvensene av dette er jo at Nord-Norge skal leve av statsbudsjettet. Nord-Norge skal leve av at det sitter noen i Oslo og bestemmer hvem som skal få bevilgninger eller ikke i Nord-Norge. Det Nord-Norge trenger, er mer av den politikken som bidrar til at jobber skapes, at folk har lyst til å flytte til Nord-Norge og bli boende i Nord-Norge. Det skjer så fantastisk mye bra innen forskning, innovasjon og utvikling. Det er mange bedrifter som har lyst til å skape verdier, og som har lyst til å etablere arbeidsplasser. Men kommer Senterpartiet til makten, er det den største trusselen mot norske arbeidsplasser i Nord-Norge.

Spørsmål 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Bjørnar Moxnes til forsvarsministeren, vil verta teke opp av representanten Seher Aydar.

Seher Aydar (R) [12:13:39]: «Saken om Bergen Engines har avdekket alvorlige utfordringer i Forsvarets forhold til privat næringsliv og hvilke konsekvenser utenlandske aktører kan ha for rikets sikkerhet.

Hva har regjeringa gjort i denne perioden for å sikre Norge mot russisk og annen utenlandsk næringsaktivitet som kan true rikets sikkerhet, og hvilke grep tar Forsvaret nå for å ta lærdom av Bergen Engines-saken, blant annet når det kommer til anskaffelsesregimer og såkalt strategisk samarbeid?»

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:14:13]: Bergen Engines-saken har ikke primært vært en utfordring for Forsvaret, for vi har brukt tid på å avklare om de kontraktsforholdene Forsvaret har med Bergen Engines, har vært problematisert. Forsvaret kan finne alternative leverandører til de tjenestene man får fra Bergen Engines. Men Bergen Engines-saken har vist oss at det vi varslet i den sikkerhetsloven som ble vedtatt i Stortinget i 2018, det vi har behandlet i langtidsplanen for Forsvaret, og det vi har behandlet i den samfunnssikkerhetsmeldingen som nylig er vedtatt i Stortinget, nemlig at økonomiske interesser og utenlandske oppkjøp kan være en sikkerhetsrisiko og kan true nasjonale sikkerhetsinteresser i Norge, er riktig. Det er sånn at for Bergen Engines' del har vi kommet fram til at det ikke er primært det at Forsvaret må få noen andre til å drive service på en dieselmotor, som er farlig, men det er det at teknologi og kunnskap blir overført til en nasjon vi ikke har et sikkerhetssamarbeid med, som truer nasjonal sikkerhet.

Det vi har gjort, er bl.a. at vi har fremmet sikkerhetsloven for Stortinget og fått vedtatt et lovverk som gjør at vi kan ta grep i disse situasjonene. Vi har også gjennom langtidsplanen og samfunnssikkerhetsmeldingen varslet at vi må fokusere mer på dette, og vi må ha en screeningmekanisme som gjør at vi kan ta grep de gangene denne typen ting skjer. Vi har også de hemmelige tjenestene våre, som fokuserer på dette, og som rapporterer kompleksiteten i det i sine åpne trusselvurderinger. De sier at dette er noe vi må være oppmerksom på.

Vi jobber også sammen med våre allierte for å skape en felles forståelse for de utfordringene dette gir. Det er komplekst når det blir kompliserte eierstrukturer nedigjennom i bedrifter som er viktige for oss. Vi jobber sammen med både EU, NATO og andre allierte for å skaffe så mye forståelse for disse eierstrukturene som mulig.

Så er dette en viktig del av den screeningen og den kunnskapen vi henter inn gjennom vårt eget pensjonsfond, bl.a. Når vi er en stor eier i utlandet, får vi også tilgang på hvem som eier forskjellige bedrifter, og kan bruke det i jobben med å sikre oss at ikke uønsket eierskap kommer inn i viktige sektorer i Norge.

Seher Aydar (R) [12:16:55]: Først og fremst skulle det bare mangle at dette salget nå er stanset. Jeg hører

det statsråden sier, og jeg registrerer ikke særlig mye ydmykhet og vilje til å ta lærdom av denne saken, for vi har en nasjonal trusselvurdering der oppkjøp og investeringer i norsk næringsliv fra stater som spionerer på Norge, er den første tingen som nevnes, og så bruker regjeringen så lang tid. Statsråden har surret og endret forklaring flere ganger, bl.a. om hvordan sikkerhetsloven kan og ikke kan brukes.

Kan det være noe å lære her, f.eks. om denne massive outsourcingen av rikets sikkerhet som vi har sett under denne regjeringen, gjør det vanskelig å holde oversikt over alle kontraktene, leverandørene og underleverandørene? Og skyldes den trege responsen at regjeringen har mistet kontrollen lite grann?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:17:44]: Som svar på at representanten beskylder meg for å surre i denne saken, foreslår jeg at hun senere leser referatet, så får hun det svaret jeg ga på forrige spørsmål. Der avklarte jeg alle de tingene.

Så må vi være klar over at denne typen saker skal vi ta på det høyeste alvor. Når det er sånn for Forsvarets fartøys del at vi kan finne en alternativ leverandør til å gjøre det vedlikeholdet som Bergen Engines står for, er det ikke en begrunnelse god nok til å gå inn og stoppe salget av Bergen Engines. Derfor er vi nødt til å samle mer kunnskap. Det har vi gjort, og totaliteten av teknologioverføringen og kunnskapsoverføringen som kan skje ved salg til eiere som vi ikke ønsker skal eie den typen teknologi, gjør at vi kan bruke sikkerhetsloven til å stoppe det. Men dette er ikke noe hastevedtak. Dette er vedtak som må være grundig fundert, grundig begrunnet og gjort kvalifisert, sånn at vi er helt sikre på at det står seg også i en test etterpå.

Seher Aydar (R) [12:18:48]: Jeg hører hva statsråden sier. Tidligere i dag sto statsministeren her på talerstolen og klarte ikke å svare på hvorfor Bergen Engines, som det nå er åpenbart ikke kan selges til russerne, ikke ble listeført for oppfølging med sikkerhetsloven. Hun sa at Bergen Engines aldri ble vurdert listeført, og at hvis alt av selskaper som leverer til Forsvaret, skal listeføres, ville det ført til en uoversiktlig situasjon. Jeg har vanskelig for å forstå hvordan dette skal forstås som noe annet enn at forsvarsministeren faktisk ikke har kontroll over denne rotete skogen av kontrakter, leverandører og underleverandører som har vokst fram rundt Forsvaret.

Hvilke garantier har vi for at det ikke kommer en ny sak som Bergen Engines-saken i løpet av noen uker eller måneder?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:19:38]: Jeg skal ikke bruke tid på å diskutere representantens evne eller

vilje til å sette seg inn i det som er fakta, men det var ikke grunnlag for å bruke sikkerhetsloven da vi vurderte Forsvarets behov for Bergen Engines. Så er det grunnlag for å bruke sikkerhetsloven når vi ser det i lys av nasjonal sikkerhet, overføring av teknologi og kompetanse, og det er det vi har brukt tid på å vurdere. Grunnen til at Bergen Engines var et firma som ikke var underlagt sikkerhetsloven eller en sikkerhetsavtale, var at de er en underleverandør til en hovedleverandør til Forsvaret, og da er det sånn at hovedleverandøren har den sikkerhetsavtalen, tar de grepene som trengs, sånn at vi er helt sikre på at sensitiv informasjon ikke kommer på avveier. Vi har brukt Nasjonal sikkerhetsmyndighet til å ettergå det og se om det er riktig, det vi sier. De konkluderer med at når det gjelder Bergen Engines og Forsvaret og den kunnskapen som har vært der, har vi handlet etter de prosedyrene som gjelder, og den har altså vært sikret, den informasjonen som trengtes.

Spørsmål 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ruth Grung til næringsministeren, er overført til fiskeri- og sjømatministeren som rette vedkomande.

Ruth Grung (A) [12:20:55]: «I anskaffelsen av nytt forskningsskip til Havforskningsinstituttet har regjeringen valgt å lyse ut anskaffelsen uten å stille miljøkrav gjennom å vekte miljøvennlig teknologi. Dette står i motsetning til de grønne ambisjonene regjeringen uttrykker å ha for statlige anskaffelser i den maritime stortingsmeldingen, som nå er til behandling.

Hvorfor er det ikke stilt miljøkrav ved anskaffelsen, og mener statsråden det har hatt betydning for muligheten til å bygge skipet ved et norsk verft?»

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [12:21:25]: Regjeringen har høye ambisjoner for grønn skipsfart. I 2020 la vi fram en grønn skipsfartspakke, og den besto bl.a. av ny kondemneringsordning, en låneordning for fornyelse av nærskipsflåten og fiskefartøy og en styrking av Norges forskningsråds innsats knyttet til grønn skipsfart. I meldingen til Stortinget om den maritime politikken som vi la fram før jul, følger vi opp dette videre.

Regjeringens politikk er å legge de overordnede rammebetingelsene for den maritime næringen og den som skal gjennomføre anskaffelser. Så må den enkelte innkjøper innenfor disse rammebetingelsene selv avgjøre hva som er den beste løsningen.

Departementet har ikke lagt detaljerte føringer på denne anskaffelsen, da vi mener at Havforskningsinstituttet er de nærmeste til å vurdere hvordan anskaffel-

sen bør innrettes. Havforskningen har selv vektet pris til 60 pst. og kvalitet til 40 pst., hvorav miljø inngår i kriteriet kvalitet.

Instituttet opplyser at de i de tekniske spesifikasjonene i anbudet har stilt krav om utslipp og tiltak for å redusere energiforbruk. Krav om bruk av miljøvennlig materiale og produkter inngår som en del av tildelingskriteriet kvalitet. Påstander om at det ikke er stilt miljøkrav, er derfor ikke riktig. Fartøyet vil ha et lavt utslipp av partikler og skadelige gasser, og det er gjennomført mange tiltak for å redusere forbruket av bunkers eller diesel.

Målet med miljøtiltakene er å få ned utslippene, ikke å fungere som et proteksjonistisk tiltak. Regjeringen prioriterer å legge til rette for at norsk maritim næring skal kunne hevde seg i et internasjonalt marked og samtidig bidra i omstillingen til grønn skipsfart.

Formålet med verftspakken var bl.a. å legge til rette for å øke mengden oppdrag fra det offentlige som norske verft kunne være med og konkurrere om. Kontrakten for bl.a. oppgradering av Skjold-klassens korvetter for Sjøforsvaret har gått til Umoe Mandal, og alle kontrakter for oppgradering av havforskningens eksisterende forskningsskip har gått til norske verft. Hoveddelen av pakken har derfor gått til norske verft.

Med dette skipet får vi et nytt, viktig forskningsskip som skal gå kystnært primært i nord og i samarbeid med Nord universitet. Kunnskapsbasert forvaltning er jo en bunnplanke for den bærekraftige forvaltningen vi lykkes med innenfor hvordan vi skal forvalte de marine ressursene våre best mulig. Det blir et viktig tilskudd for å skaffe oss ytterligere kunnskap og bli enda flinkere på bærekraft.

Ruth Grung (A) [12:24:11]: Takk for svaret.

Det er helt rett: Vi er opptatt av at Havforskningsinstituttet får nye forskningsskip. Men det er litt underlig at de overlates til seg selv i utformingen av så utfordrende avtale- og anbudsprosesser som det er. Vi har jobbet tett inn mot havforskningen, og de har virkelig prøvd å rigge det slik at det skulle komme norske verft til gode.

Det står også i lov om offentlige anskaffelser fra 2017:

«Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant.»

Da vi behandlet lov om offentlige innkjøp i 2019, var ambisjonene at ca. 30 pst. burde være rettet inn mot miljø. Nå har vi klimameldingen til behandling, som også har sterkt fokus på nettopp å bruke statlig inn-

kjøpsmakt. Da er det litt spesielt at man snakker om at det er kvalitet og ikke miljø som er ivaretatt. Har man lært noe her i forhold til å kunne bruke den offentlige, statlige innkjøpsmakten mer målrettet framover?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [12:25:23]: Jeg er veldig enig i at å bruke offentlig og også privat innkjøpsmakt er veldig viktig. Markedet er viktig også for å bidra til å få til en grønn omstilling både fra det offentlige og fra private kunder.

Vi har full tillit til at havforskningen er den som er best i stand til å lage en kravspesifikasjon for et sånt forskningsfartøy, ved å vekte både pris og kvalitet. Det utenlandske verftet var både billigst og best på kvalitet og de miljøkravene som er stilt fra havforskningen.

Så er det veldig viktig at et sånt fartøy blir utstyrt i forhold til det oppdraget det skal gjøre, med kanskje lengre seilingsperioder. Og det er en utfordring fortsatt i Norge når vi skal elektrifisere, som en sa her om dagen: I Stamsund fins det ikke engang en trefasekontakt som man kan lade et batteri på for f.eks. den minste kystflåten. Så infrastruktur langs kysten er også en utfordring å få en løsning på. Derfor har man da endt opp med det fartøyet man har gjort her.

Ruth Grung (A) [12:26:28]: Men samtidig var statsråden inne på at midler var avsatt nettopp i forbindelse med krisepakken i 2020. Statsråden sa også i pressemeldingen at hensikten var at dette skulle bidra til aktivitet i norske verft.

Men så ser vi også – jeg har i hvert fall hørt det via omveier – at europeiske land sier at verftene er en del av det samfunnskritiske, og dermed klarer man å fordele egen verftsindustri og ikke delta i den internasjonale konkurransen, sånn som vi har fulgt opp. Samtidig er det lagt fram en ny rapport i denne måneden som ser på muligheten for å øke konkurransekraften og ser at vi har et handlingsrom. Så spørsmålet er: Er vi for flinke i klassen? Har vi brukt det handlingsrommet som vi har muligheten til å bruke, det å stille krav om norske arbeidsvilkår, det å stille krav om læringer osv.? Er det mer vi kan gjøre for å styrke konkurransekraften innenfor vår egen maritime sektor?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [12:27:30]: Jeg opplever at i denne situasjonen har hoveddelen av oppdraget gått til norske verft. Det er bl.a. da oppgradering av Forsvarets fartøyer.

Det er også viktig å huske på at det at vi er med i EØS, gjør at vi må konkurrere med flere, men det gir oss også muligheter og adgang til et større marked. Jeg så bl.a. i Kystmagasinet at det er en betydelig ordresreserve på ca. 134 fartøyer hos norske verft, og man har fått oppdrag også fra utlandet, Tyskland, Canada, diverse land

innenfor EØS-området. Det viser at norske verft også får oppdrag fra utlandet. Så er jeg på generelt grunnlag selvfølgelig enig i at når det er sikkerhetsmessige og beredskapsmessige grunner til det, kan man gi direkte anskaffelser, som man har gjort i dette tilfellet med Forsvarets fartøyer. Men EØS-avtalen gir oss også mulighet til å konkurrere ute i et større marked, og det viser artikkelen i Kystmagasinet at norske verft har tatt posisjoner på.

Spørsmål 8

Lise Christoffersen (A) [12:28:47]: «Bane NOR utsetter ny stasjon på Gulskogen i Drammen på ubestemt tid. Dobbeltspor/ny stasjon er en helhetlig plan framlagt av Bane NOR, vedtatt av kommunen, som del av ny Vestfoldbane. Bane NOR har helt til nå forutsatt at hele planen gjennomføres samtidig. Bane NOR bryter nå denne lovnaden og vil overføre ny stasjon til prosjektet Gulskogen–Hokksund, som ingen vet når kommer.

Er statsråden enig i at omforente planer mellom stat og kommune må overholdes, og vil han sørge for at løftet om bygging av Gulskogen stasjon holdes som forutsatt?»

Statsråd Knut Arild Hareide [12:29:33]: Eg takkar for spørsmålet. Dobbeltsporet Drammen–Gulskogen og ombygginga av Gulskogen stasjon var ikkje ein del av det opphavlege intercitykonseptet, men kom inn i konseptet i 2015 for å sikre god kapasitet og fleksibilitet med omsyn til den forventade trafikkaukinga på sporsystemet i drammensområdet. Det langsiktige målet er å kunne køyre fire regiontog per time kvar veg mellom Drammen og Tønsberg samt to innsatstog per time i rushtida. Intercityutbygginga skal dessutan redusere køyretida mellom dei to byane til om lag 27 minutt samt leggje til rette for auka kapasitet for godstog på både Sørlandsbanen og Bergensbanen.

Planen frå 2015 byggjer på ein føresetnad om vending av tog på Gulskogen stasjon og medfører traséomlegging, større inngrep for å gi plass til dobbeltspor ved sida av sporområdet på Sundland skiftestasjon, konstruksjonar med utvida veg-, gange- og sykkelundergangar, nye plattformer på Gulskogen stasjon med fire spor til plattform, riving av dagens stasjonsbygning og flytting av gamalt godshus samt jernbanetekniske installasjonar med signal- og sikringsanlegg basert på utgåande teknologi.

Bane NOR har forut for og etter reguleringsvedtak og avgjerda om å setje i verk byggearbeida søkt å finne dei beste løysingane ved ei optimalisering av planane og anleggsgjennomføringa. Ikkje minst var det viktig å løyse behovet for ei midlertidig togparkering samt å

unngå å måtte byggje eit nytt midlertidig signal- og sikringsanlegg rett i forkant av den planlagde ERTMS-utbygginga. Bane NOR fann ei alternativ løysing og etablerte deretter ein avtale med Drammen kommune om å nytte området rundt godsterminalen i Nybyen til parkering og vending i anleggsperioden.

Denne løysinga blir av Bane NOR vurdert til å vere vesentleg betre og mindre inngripande enn den opphavlege planen. Behovet for periodevis stengte spor på Gulskogen stasjon og Sundland blir med denne løysinga mindre enn ein først har lagt til grunn. Det same blir behovet for inngrep på strekninga Sundhaugen–Gulskogen. Bane NOR slepp bl.a. å leggje om traseen for å etablere dobbeltspor til Gulskogen og unngår dermed å måtte utvide undergangar og andre kostnadskrevjande konstruksjonar. Gulskogen stasjonsbygning kan behaldast, og det blir etablert enklare sporløysing. I tillegg slepp Bane NOR å byggje midlertidig signalanlegg som om kort tid må erstattast av ERTMS.

Summert opp: Det blir altså ei løysing no som vil spare kostnader på 1,2 mrd. kr. Det er riktig som representanten tar opp, at ein dermed har gått bort frå nokon av dei planane fordi ein meiner ein har ein betre heilskap.

Lise Christoffersen (A) [12:32:43]: Takk for svaret, som jeg følte på en måte var en stor unnamanøver fra det spørsmålet egentlig gjaldt. Ny stasjon på Gulskogen var i utgangspunktet nødvendig for Bane NOR – altså Bane NOR – for å sikre plass til å snu og hensette tog i forbindelse med utbygging av Drammen stasjon. Som sin del av den helhetlige planen, som inkluderte ny stasjon på Gulskogen, stilte Drammen kommune midlertidig plass i Drammen sentrum, Nybyen, til hensetting av tog. Så opplever en at Bane NOR bruker den midlertidige tillatelsen som argument for at Gulskogen stasjon ikke lenger er nødvendig. Ordføreren sier hun er forbannet og føler seg lur. Mener statsråden at ordføreren har god grunn til å oppleve det sånn?

Statsråd Knut Arild Hareide [12:33:39]: Eg trur eg skal innrømme at det har skjedd endring av dei planane. Her var det eit konsept som ein hadde før 2015. Så landa ein på eit nytt konsept rundt 2015 der dette blei ein del av planane. Me har bedt Bane NOR sjå på kva løysingar dei kan kome med. Da er det sånn at bl.a. på grunn av dei moglegheitene som Drammen òg har lagt opp til, kan me no i realiteten få eit godt tilbod. Den vendinga vil ikkje bli den utfordringa, når me da kan spare kostnader på 1,2 mrd. kr. Med den reguleringsplanen no blir det ei moglegheit, ein rett til å byggje, men ikkje ei plikt.

Eg meiner det er viktig at me, når me no har så store utfordringar på jernbanen, byggjer dei tiltaka me veit me vil trenge. No får me altså ei forbetring, så eg meiner dette er eit godt eksempel på at ein eigentleg har tenkt effektivt frå Bane NOR si side.

Lise Christoffersen (A) [12:34:42]: Takk for svaret. Det høres nesten ut som om det å skrinlegge Gulskogen stasjon ble vedtatt i 2015, men det kom som lyn fra klar himmel nå den seinere tida. Jeg skjønner poenget og behovet for å spare penger, men Drammen kommune har allerede strukket seg svært langt for å bidra til reduserte kostnader for ny vestfoldbane gjennom Drammen, bl.a. i Kobbervikdalen, men også ved å tilby seg å betale en tredel av nødvendig veiomlegging på Gulskogen i forbindelse med ny stasjon. Det er også viktig for Drammen, fordi det åpner for en miljøvennlig byutvikling i en viktig bydel i Drammen. Der skulle Bane NOR ha bidratt, men sier også nå nei til å bidra til det. Det betyr at viktig byutvikling står i fare fordi staten ikke spiller på lag.

Ser statsråden at Bane NORs helomvending også reduserer regjeringas muligheter til å nå sine egne nasjonale mål om miljøvennlig og bærekraftig byutvikling?

Statsråd Knut Arild Hareide [12:35:47]: Eg forstår det representanten Christoffersen her tar opp, men det er òg sånn at Gulskogen kom inn i 2015. Det var ikkje ein del av planane før 2015. Så har me endra, det må me innrømme, men det gir altså innsparing på 1,2 mrd. kr, og me oppnår det som var hensikta med å ta det inn i 2015.

No er det sånn at det er mange område knytt til jernbane som må oppleve eit dårlegare tilbod, at me har gått vekk frå konsept. Eg trur det ville vore vanskelig for dei områda å forstå at me var villige til å bruke 1,2 mrd. kr ekstra når me kan oppnå det tilbodet. Derfor meiner eg eigentleg at dette er eit godt eksempel på at me no går vekk frå dette foreløpig, fordi me ser at me kan spare kostnader. Det er altså sånn at reguleringsplanen gir ein rett til å byggje, men ikkje ei plikt. Me må følgje dette vidare, men sånn me vurderer det no, meiner me det er riktig å spare dei kostnadane fordi tilbodet ikkje blir forringa.

Spørsmål 9

Eirik Faret Sakariassen (SV) [12:37:06]: «Det er planar om utbygging av eit stort industriområde rundt Kvernaland på Jæren, med store datasenter. Planane vil føra til nedbygging av god matjord og viktige naturområde. Bygda vil verta sterkt påverka under byggefasen,

men også etter ferdigstilling. Me skal leva av mat for all framtid, og det er kortsiktig å bygga ned dyrebar matjord for kortsiktig profitt for nokre få.

Meiner statsråden at planane om utbygginga på Kvernaland er i tråd med målet om å verna matjord for framtida?»

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [12:37:41]: Jeg vil takke for spørsmålet fra representanten Sakariassen om en viktig sak for jordvernet. Den omtalte saken pågår i mitt eget fylke og med en omfattende dekning i media, særlig lokalt, men også nasjonalt.

Jeg ser at statsforvalteren i Rogaland har fremmet innsigelse, bl.a. ut fra jordvern hensyn. Om ikke statsforvalteren og kommunen blir enige, vil planen bli oversendt til kommunal- og moderniseringsministeren for endelig avgjørelse, og mitt departement vil måtte uttale seg i saken. Jeg følger derfor saken med stor interesse, men jeg vil ikke uttale meg om den nå siden den kan havne på mitt bord ved en eventuell innsigelse.

Jeg mener at denne saken er et godt eksempel på den store kampen om arealene, og at jordvern ofte kommer i konkurranse med andre samfunnsinteresser. Ofte er det, som i denne saken, store næringsinteresser inne i bildet og sterke grupperinger som taler deres sak.

Heldigvis er det også mange som taler jordvernets sak, og det er viktig. Vi trenger kommuner, fylkeskommuner, innbyggere, næringsliv og organisasjoner som har kunnskap om jordvern, for at vi skal klare å bevare jord og sørge for økt matproduksjon i årene framover.

Det er også viktig at jordverninteressene kommer godt fram, og ikke minst at alternative lokaliseringer blir vurdert for et slikt industriområde. I denne saken har kommunen en viktig oppgave som lokal planmyndighet. Jeg kjenner godt til denne oppgaven fra min tid som ordfører i denne regionen.

Jordvern er en viktig nasjonal interesse som kommunene skal ivareta. Derfor har kommunal- og moderniseringsministeren og jeg nylig sendt ut et brev til alle kommunene og fylkeskommunene for å klarlegge den viktige jobben de har med å sikre jordvernet.

Jeg er glad for at svært mange kommuner tar jordvernet på alvor, noe som tallene for omdisponering også viser. De foreløpige KOSTRA-tallene for 2020 viser nemlig at vi kan nå Stortingets omdisponeringsmål for fjerde år på rad.

Jordvern er ikke noe vi blir ferdig med, noe vi kan krysse av på en liste og si at vi har oppnådd. Det er noe vi må jobbe for hele tiden. Det krever en kontinuerlig bevissthet hos politikere på alle nivåer, både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Eirik Faret Sakariassen (SV) [12:40:32]: Eg tenkjer det er viktig at ein, om det vert ei ankebehandling her,

hugsar det brevet som kommunal- og moderniseringsministeren, saman med landbruksministeren, har sendt, med eit veldig viktig budskap til kommunar og fylkeskommunar. Det ligg på dei eit ansvar om at ein ikkje berre står i festtaler og snakkar om jordvern, men at ein faktisk følgjer opp.

Eg har vore og besøkt området og tenkjer at det, slik det kjem fram i media nokre gonger, ikkje ser ut som det er store jordområde ein skal bruka, men små jordområde. Dette er store område, som vil ha stor konsekvens for regionen og for fylket.

Det har vore snakk om at ein her skal tenkja på jordbyte. Det må ein berre vera bevisst på er ein laus avtale kontra det at ein faktisk endrar. Meiner statsråden det kan vera klokt i denne samanhengen?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [12:41:35]: For det første er jeg opptatt av at dyrket mark er viktig i seg selv. Det tar ganske mange år å få noen centimeter med god, dyrkbar jord. I tillegg har man jord som kan være framtidig dyrkbar jord, som det er interessant for samfunnet å klare å ivareta. Det viser seg at det ofte ligger rundt de sentrale strøk, og det er derfor folk har valgt å bo der – det har vært tilgjengelig og god matjord nær de store utbyggingsområdene.

Når det gjelder jordbyte – nesten makebyte – er det en besnærende måte å tenke på. Men jeg er opptatt av at vi må fokusere på jordvernet hele veien. Tar man ut et område og sier at det ikke skal være båndlagt for industri lenger, men kan gå til jordvern f.eks., er det ikke et mål at man skal regulere et nytt område til jordvern hvis man skal ivareta jorden. Da er det om å gjøre at vi gjør minst mulig av det.

Eirik Faret Sakariassen (SV) [12:42:39]: For min del er det i denne saka ikkje aktuelt å tenkja jordbyte. Eg synest dei signala som statsråden gjev, er gode nettopp fordi me veit at det tek lang tid å byggja opp god matjord. Denne saka tenkjer eg er veldig klassisk. Ein står mellom store næringsinteresser – på den eine sida datasenter og på den andre sida matjord. Me veit at det er matjorda me skal leva av. Me kan ikkje eta «bytes», som det har vore framført i denne samanhengen, me må eta mat òg i framtida.

Vidare vil eg berre seia – utifrå den kunnskapen eg har – at me og statsråden sitt eige parti har vore gode samarbeidspartnarar for å sikra at ein har ei utvikling som er i tråd med jordvernet. Då er mitt siste spørsmål: Kva vil statsråden gjera for å støtta opp om sine lokale partifeller, som eg oppfattar er opptekne av jordvern og dei framtidige interessene?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [12:43:40]: Jeg takker for det flotte spørsmålet om hva jeg vil gjøre for å

støtte de lokale politikerne. Jeg gjør det jeg kan for å støtte de lokale politikerne våre – både i mitt eget parti og i andre parti – som er opptatt av jordvern. Men i denne direkte saken vil jeg ikke uttale meg før jeg har fått saken på mitt bord, for jeg vil ikke jobbe meg inhabil i en sak jeg mener så mye om.

Når det er sagt, er jeg opptatt av at alle partier bør ha veldig god kontakt med sine lokalt, at vi ikke står og sier noe i salen her og gjør andre ting regionalt eller lokalt.

Rogaland har vært gode på det med å sikre jordvernet. De har laget en langsiktig grense. Kommunene har vært enige om at jordvern er utrolig viktig. Vi har til og med lagt byggefelt på tvers av kommunegrensene nettopp for å sikre at man ikke tar jord. Man har laget kommunale vilkår nettopp fordi jordvern er viktig. Og det må vi holde opp i alle fylker i landet vårt, skal vi nå målet.

Spørsmål 10

Fra representanten Roy Steffensen til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«I VG 18. mars kan vi lese om uheldige praksiser ved utenlandske universiteter. Universitetet i Stavanger har uttalt at de har ressurser til å utdanne flere leger, og Grimstad-rapporten konkluderte med at Norge må opprette 440 flere studieplasser i medisin.

Når vi nå ser at det er blitt meldt om tvilsomme praksiser på universiteter der mange norske studenter tar medisinstudiet, hvilke muligheter har Norge til å kontrollere kvaliteten på utenlandske universiteter, og hvilke initiativer vil statsråden ta for å få økt antallet norske studieplasser i medisin?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trekt.

Spørsmål 11

Sylvi Listhaug (FrP) [12:45:01]: «For få uker siden måtte NRK stå skolerett og beklage at en programleder i et av deres radioprogram spredde et antisemittistisk budskap over eteren. Heldigvis er det sjelden vi hører slike budskap i norske medier, men like fullt er antisemittisme fortsatt et problem i Norge. Kultur- og likestillingsministeren har diskriminering i sin portefølje.

Hvorfor vil ikke statsråden, som ellers er aktiv i rasismedebatten, ta avstand fra slike antisemittistiske budskap som vi var vitne til i NRK?»

Statsråd Abid Q. Raja [12:45:41]: Representanten Listhaug insinuerer at jeg ikke vil ta avstand fra antisemittisme. Men fakta er at jeg både har tatt og kom-

mer til å fortsette å ta avstand fra antisemittisme på lik linje med alle andre former for diskriminering og hatprat.

Jeg husker ikke hvor mange markeringer av krystallnatten Raja har deltatt og talt på, sa Ervin Kohn 9. november i fjor. Det handler om tillit og troverdighet i det jødiske miljøet når man blir invitert for å tale år etter år.

Ulikt andre tar jeg ikke bare avstand fra fordommer, men jeg gjør det jeg kan for heller ikke å fremme dem.

Bakgrunnen for Listhaugs spørsmål er utsagnet som en programleder i NRK kom med. NRKs ledelse har kalt utsagnet antisemittisk, NRK har beklaget utsagnet sterkt og fjernet innslaget. Det var på sin plass, slik jeg også skrev i mitt skriftlige svar til Listhaug.

NRK-hendelsen gir mulighet til å snakke om roller. Jeg er ikke bare minister for likestilling og diskriminering, men har også ansvar for medier og ytringsfrihet. Som kulturminister er jeg eier av og generalforsamling i NRK. Dette innebærer ikke å være en slags overredaktør som løpende skal felle dom over enkeltsaker NRK publiserer. Det er mulig det er det Listhaug ønsker seg, at NRK i sin relasjon til myndighetene logger for kulturministerne. Hun må i så fall gjerne være alene om å mene det.

Å tenke over hvilke roller man har, kan være nyttig, særlig for en som kanskje snart vil overta som ny leder for et politisk parti.

Jeg ønsker å bygge et samfunn basert på høy tillit mellom ulike grupper, hvor mennesker med ulik hudfarge, religion og opphav kan leve i sameksistens med hverandre, hvor det i vårt flotte Norge er plass til jøder og muslimer – hvite, brune og svarte. Jeg vil bygge tillit. Og jeg tror mange vil mene at en rekke av Listhaugs utsagn heller bygger ned tilliten, som f.eks. fordommen hun framførte om at innvandrere nyter, men ikke yter, og at slike som meg skal være båret fram på gullstol i Norge. For hva slags samfunn ville Listhaug bygge med påstanden om at Arbeiderpartiet mener terroristenes rettigheter er viktigere enn nasjonens sikkerhet?

Både jøder og muslimer yter, og ingen av gruppene er båret fram på gullstol. Men enda viktigere enn det er at alle klarer å se at jødehat, muslimhat og innvandrers hat har noe til felles, og det er hatet – det er de splittende fordommene.

Er det én ting som står som fellesnevner for mitt politiske virke, så er det at jeg aktivt jobber for å bygge samhold og fellesskap mellom ulike grupper. Jeg har ikke bare gjentatte ganger tatt avstand fra antisemittisme, men også jobbet aktivt mot jødehatet. Spørsmålet er heller om representanten Listhaug kan si det samme. Har hun tatt tydelig nok avstand fra og job-

bet aktivt imot antimuslimske og antiislamske holdninger i sitt politiske virke?

Sylvi Listhaug (FrP) [12:48:35]: Selv om man er høyrøstet, bruker angrep som det beste forsvar og prøver å skjule seg bak hvilke roller man har, dekker ikke det over det faktum at statsråd Raja ikke har tatt avstand fra det som ble sagt i NRK.

Jeg har lyst til å referere litt til det som ble sagt der. Det var rett og slett dehumaniserende, det var en antisemittisk tirade. For det først ønsket vedkommende at denne vaksinen ikke skulle virke for jødene, han ville rett og slett la jøder bli syke og dø. For det andre var man opptatt av at jødene – det folket som er blitt forfulgt og slaktet ned i millionvis – i dette programmet framstilles som blodtørstige, grusomme med spesiell forkjærlighet for å ta livet av barn.

Da jeg stilte spørsmålet til statsråd Ropstad, sa han:

«Jeg mener at uttalelsene som falt i programmet «Shaun på P13» var antisemittiske og høyst kritikkverdige.»

Mitt spørsmål er: Vil statsråd Raja ta avstand fra dette?

Statsråd Abid Q. Raja [12:49:40]: Jeg brukte tre minutter på å si det, og jeg startet med å si at jeg tar avstand. Jeg fikk av en overlevende fra Holocaust, nå avdøde Samuel Steinmann, etter et dialogmøte jeg arrangerte på Litteraturhuset, tildelt betegnelsen «Mensch», mens jeg noterer meg at representanter fra det jødiske miljøet har sagt at Listhaug heller sprer frykt.

Som politikere bør vi lede an med gode eksempler – på den måten vi ordlegger oss på, på hvilke saker vi velger å bruke kreftene våre på. Vi har alle et ansvar for å bidra til mindre aggresjon og splittelse og til en mindre hatsk tone i det offentlige ordskiftet. Som politikere er vi landets ledere og dermed også forbilder for borgere og velgere, for kommende generasjoner av politikere, og for kommentarfeltskribentene. Ord virker, ord sprer seg, ord skaper holdninger, ord skaper hat, ord sårer og ord leder til handlinger. Det vet iallfall jeg og regjeringen, det bør også representanten Listhaug vite.

Sylvi Listhaug (FrP) [12:50:38]: Jeg kan betakke meg for den belærende tonen som statsråd Raja her legger for dagen. Han har faktisk ikke tatt avstand fra det som ble sagt i dette programmet, i svaret på mitt spørsmål. Nå hører jeg at han sier at han har tatt avstand, så da er det i hvert fall et framskritt.

Faktum er at jøder flykter fra Europa i dag, faktum er at jøder flykter fra Frankrike, fra Sverige og fra Malmø, der antisemittismen får et stadig sterkere fotfeste. Vi vet at disse holdningene også er i Norge, derfor er det ekstremt viktig at vi tar avstand fra dem.

Da lurer jeg på om statsråd Raja er enig med statsråd Ropstad, at han mener uttalelsene som falt i programmet Shaun på P13 var antisemittiske og høyst kritikkverdige, og hvorfor ikke statsråd Raja kunne svare det skriftlig i sitt svar til meg.

Statsråd Abid Q. Raja [12:51:32]: Nok en gang: Jeg har tatt avstand og fortsetter å ta avstand.

Fredsaktivisten, teologen og lyrikere Martin Niemöller skrev i 1946 diktet Likegyldighet:

«First they came for the Communists
And I did not speak out
Because I was not a Communist
Then they came for the Socialists
And I did not speak out
Because I was not a Socialist
Then they came for the trade unionists
And I did not speak out
Because I was not a trade unionist
Then they came for the Jews
And I did not speak out
Because I was not a Jew
Then they came for me
And there was no one left
To speak out for me»

Moralen i dette diktet er grunnen til at de norske jødene og det norske jødiske miljøet står fremst i rekken når vi opplever muslimhat i Norge, fordi de forstår hva et slikt hat gjør med folk, og hva et slikt hat fører med seg. I dette diktet er det mye lærdom for enhver av oss.

Spørsmål 12

Cecilie Myrseth (A) [12:52:47]: «Nordnorsk Kunstmuseum (NNKM) er det viktigste museet i nord, med et stort potensial. Det siste året har vært et kaotisk år som kulminerte i en rettssak mellom den oppsagte direktøren og styret. Flere styremedlemmer og administrativt ansatte har nå trukket seg. All den negative oppmerksomheten rundt NNKM bekymrer meg, for den største taperen er museet selv. Kulturministeren har ansvar for å oppnevne halve styret og styreleder og tildeler statsstøtte til NNKM.

Vil han nå ta ansvar for å rydde opp, slik at NNKM kan utvikle seg videre?»

Statsråd Abid Q. Raja [12:53:29]: Jeg har egentlig allerede svart representanten skriftlig på et spørsmål, jeg tror det var i går. Men jeg kan jo legge til at jeg er kjent med den uroen som det siste året har preget Nordnorsk Kunstmuseum. Jeg har også registrert at styrerepresentanten for kunstnerorganisasjonene og de an-

satte har trukket seg fra sine verv. Det er selvsagt ikke en ønsket situasjon.

Kulturdepartementet bidrar med årlige driftstilskudd til Nordnorsk Kunstmuseum og er den eneste faste, offentlige bidragsyteren til museet. Departementet oppnevner videre tre av seks styremedlemmer i museets styre. Samtidig er Nordnorsk Kunstmuseum en selvstendig stiftelse. Det betyr at det er styret for stiftelsen, og ikke departementet, som har ansvaret for at museet drives på beste måte. Departementet må derfor legge til grunn at styret håndterer de oppståtte utfordringene og finner den beste veien videre for museet.

Alle involverte parter har et ansvar for å medvirke til samhold og samforståelse om veien videre. Alle fraksjoner må være villige til å delta i samtaler om hva som er viktige og riktige grep for å styrke det visuelle kunstfeltet i Nord-Norge, og hvilken rolle Nordnorsk Kunstmuseum kan og bør ha i dette arbeidet. Meningsbrytninger er i utgangspunktet et gode, men det forutsetter at aktørene snakker sammen, lytter til hverandre og erkjenner at også meningsmotstandere har gode motiver.

Jeg forutsetter altså at museets styre og ledelse har en åpen og konstruktiv dialog med de respektive offentlige instansene, samt de ulike aktørene innenfor det visuelle kunstfeltet i landsdelen. Det er viktig i denne prosessen at mange stemmer får bidra i diskusjonene og vurderingene. I brev av 3. juli 2020 oppfordret vi i Kulturdepartementet museet nettopp til dette – å invitere de respektive offentlige instansene til en samtale som skaper best mulig gjensidig forståelse om roller og framtidig samarbeid mellom ulike aktører innen kunstfeltet i landsdelen.

Pandemien har ført til utsettelse av dette møtet, men jeg er kjent med at museet nå har invitert representanter fra Kulturdepartementet, Sametinget, de to fylkeskommunene, Longyearbyen lokalstyre og Tromsø kommune til dialogmøte 8. april, dvs. rett etter påske. Formålet med møtet er å kartlegge forventninger og tanker om museets arbeid for hele landsdelen. Dette er et svært positivt initiativ. Kulturdepartementet vil delta på embetsnivå.

Det er videre viktig for museet å ha en aktiv dialog med kunstfeltet i landsdelen og sikre god kunsthaglig kompetanse i alle ledd. Avklaringen om kunstfeltets forventninger til museets rolle vil også være av stor betydning i den videre prosessen. Museets styre og ledelse har tatt initiativ til viktige drøftelser som vil legge til rette for videreutvikling av Nordnorsk Kunstmuseum og det visuelle kunstfeltet i nord. Kulturdepartementet tar sikte på å bidra i drøftelsene i den grad dette er ønskelig.

Selv om pandemien har begrenset handlingsrommet for museene i hele landet det siste året, det tror jeg

vi alle har sett, har Nordnorsk Kunstmuseum gjennomført planlagt utstillingsprogram. Det er bemerkelsesverdig. Og en ny utstilling er planlagt åpnet i mai. Jeg vil si at vi må se framover, legge til grunn at museet får på plass en ny faglig og administrativ ledelse i framtiden og gjøre det vi kan for å bygge et godt faglig kunst- og museums miljø i hele Nord-Norge.

Cecilie Myrseth (A) [12:56:15]: Man snakker som om det ikke er en situasjon som er veldig kritisk akkurat nå. Det er opprør i landsdelen rundt Nordnorsk Kunstmuseum. Det kan man velge å ta inn over seg eller ikke, men styremedlemmer trekker seg på daglig basis denne uken. Det er veldig alvorlig. Alle oppgir den samme grunnen: at det ikke er tillit til sittende styreleder. I tillegg er man tidvis nesten usikker på om styrelederen heter Ellingsen eller Enoksen – ja, for Enoksen er advokaten til denne styrelederen og prosederer nesten den offentlige debatten som om den var en rettssak.

Det som skjer, er jo helt uakseptabelt. Og så står statsråden her og snakker som om han ikke har noe politisk ansvar. Jeg skjønner ikke hva statsråden ser, som ingen andre i Nord-Norge ser, som gjør at man har så sterk tillit til at denne styrelederen kan rydde opp og gjenskape tillit.

Statsråd Abid Q. Raja [12:57:15]: I kultursektoren opererer vi med noe vi kjenner som armlengdes avstand-prinsippet. Jeg har notert meg at flere representanter har tatt til orde for at det første de kommer til å gjøre dersom det blir et regjeringsskifte, mot formodning, er å avsette hele styret. Jeg er litt usikker på om representanten og Arbeiderpartiet også har denne meningen. Det vil i så fall være en pussig situasjon når vi diskuterer armlengdes avstand-prinsippet.

I denne regjeringen og i dette departementet under min ledelse har vi i alle fall ikke tenkt å drive et sånt «puppet show» hvor vi sitter i departementet og detaljstyrer alle museene og styrene. Vi skal ha tillit til at de som er nærmest på dette, har tillit til å gjøre den jobben de gjør. Og ja, styret er i stand til å håndtere denne situasjonen. Det mener vi. Men jeg synes det er oppsiktsvekkende at representanter tar til orde for å kaste styret.

Cecilie Myrseth (A) [12:58:20]: Politisk ansvar og lederskap handler om faktisk å ta politisk ansvar og lederskap. Og når man ser at man har utnevnt personer som åpenbart ikke er i stand til å ivareta den rollen de skal ha, er det helt åpenbart at man burde gi noen politiske signaler om hvorvidt dette går eller ikke går lenger. Det er jo det statsråden nekter å gjøre og bare tenker at på grunn av at man skal holde seg på en armleng-

des avstand, skal man ikke mene noe, man skal bare se at ting nesten går til grunne. For det er det som skjer nå.

Jeg har et annet spørsmål. På et skriftlig spørsmål jeg fikk svar på i går, fikk jeg jo ikke svar på det jeg spurte om, men der skriver statsråden at nåværende styre har ambisjon om å gi museet en sterkere formell forankring i landsdelen.

Jeg lurer på hva statsråden mener med det.

Statsråd Abid Q. Raja [12:59:13]: Jeg tror ikke vi skal kimse av dette armlengdes avstand-prinsippet. Det er faktisk et viktig prinsipp. Museet er organisert som en selvstendig stiftelse. Det er stiftelsens styre som har det øverste ansvaret for at museet drives i samsvar med formålet. At det er flertallsavgjørelser som et mindretall ikke bifaller, kan ikke danne grunnlaget for at staten og departementet griper inn i dette. Jeg synes det er litt oppsiktsvekkende at representanten fra Arbeiderpartiet mener det.

Det er kommet en rekke påstander i media som jeg heller skulle sett at representanten fra nord kunne tatt til orde mot, som f.eks. påstander om antisamiske holdninger i styret og at styret planlegger å flytte hele museet til Bodø. Mange av disse påstandene har jo ingen rot i virkeligheten. Jeg tror at dersom man bidrar i det offentlige ordskiftet, kan man også bidra til at det ordskiftet blir korrekt og at det blir i tråd med det som er fakta.

Spørsmål 13

Arne Nævra (SV) [13:00:30]: «Den helhetlige planen for Oslofjorden har stadig blitt utsatt i forhold til det som er blitt lovet, både av sittende og tidligere statsråd. Det har straks gått tre år siden regjeringa fikk en enstemmig bestilling fra Stortinget. Helt nylig har også Havforskningsinstituttet kommet med en rapport om fjordens dårlige forfatning og forslag til grep for økosystemene.

Kan statsråden nå love at planen kommer før sommeren, slik at vi kan se nye politiske grep for en sunnere fjord og tiltak som bedrer forholdene for friluftslivet?»

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:01:08]: Det er svært viktig å få på plass ein heilskapleg plan for Oslofjorden, det har vi jobba med over lang tid i Klima- og miljødepartementet, med grunnlag frå våre fagetatar og ikkje minst i godt samarbeid med andre departement.

Oslofjorden er eit fjordsystem som dessverre har ein for dårleg tilstand målt ut frå ei rekkje ulike parametar. Noko av det er jo veldig synleg for folk. For eksempel har mange som før opplevde å få mykje fisk – det var bl.a. enkelt å få torsk – dei siste åra sett at fiskestam-

mane har vore i dårleg forfatning, noko som bl.a. har ført til innstrammingar på eksempelvis torskefisket, som no er heilt forbode.

Så er det endringar som skjer i fjordsystemet som er vanskelegare for folk å sjå, som kanskje handlar om artar som ikkje er like synlege for alle, men som definitivt er viktige i økosystemet. Utfordringa er at årsaka til at situasjonen i Oslofjorden ikkje er god nok, ikkje ligg i eitt enkelt problem som kan løysast ved eitt enkelt tiltak i ein enkelt sektor. Dette handlar om utslepp av klorakk, det handlar om avrenning frå jordbruket, det handlar om fiskereglar, det handlar om global oppvarming, og det handlar om framande artar. Grunnen til at eg startar med å seie det, er at det er eit ganske omfattande arbeid som må til for at den heilskaplege planen for Oslofjorden skal verte god.

La meg då lande på konklusjonen, som er at svaret er ja, ein kan vente at denne planen kjem før sommaren. Ein er heilt i innspurten av arbeidet no, og eg er sikker på at den planen vi legg fram, skal verte god, og eg håpar at han vert godt motteken. Eg ønskjer at Oslofjorden skal vere ein rik og rein fjord, tilgjengeleg for folk, og eg er sikker på at den planen vi no jobbar med, saman med den verdifulle kunnskapen om Oslofjorden som Havforskningsinstituttet og andre jobbar fram, kjem til å vere eit veldig godt grunnlag for det vidare arbeidet med ikkje berre å leggje ein plan, men faktisk gjennomføre han, slik at vi kan betre miljøtilstanden i Oslofjorden.

Arne Nævra (SV) [13:03:18]: Jeg takker for svaret fra statsråden. Vi er nok enige om beskrivelsen av truslene mot fjorden, men det som er spennende å se nå, er selvfølgelig hvilke grep den enhetlige planen skal inneholde. Det er veldig spennende. Det kom en sterk rapport nå ganske nylig fra havforskningen, som viser at vi også må sette f.eks. bunntråling under lupa. Kartet viser at bunnen har blitt pløyd opp nesten overalt under 60 meters dybde i Ytre Oslofjord.

I tillegg vil jeg tro at statsråden har sett oppslaget bl.a. i NRK med henvisning til Nature-artikkelen, der det er beregnet at sånn tråling fører til klimagassutslipp i størrelsesordenen verdens luftfart.

Vil statsråden jobbe for sterkt utvidede vernesoner, sånn som man med hell har gjort med hummersonene f.eks., så man får gode leveområder som også kan restaurere seg og på et vis blir fødestuer for resten av fjorden?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:04:19]: Det representanten viser til her, er to ulike rapportar og forskning som har kome i løpet av dei siste par vekene. Vi må få lov til å gå litt djupare inn i det. Men eg har fått det med meg – eg har iallfall fått med meg mediedekninga av det – og

på generelt grunnlag vil eg seie at dette sjølv sagt er noko vi skal ta på alvor og gå inn i. Det at tråling har – eller iallfall kan ha – betydelege negative konsekvensar for miljøet på havbotnen, er i og for seg kjent, det er difor det ikkje er fritt fram med tråling heller, verken i Oslofjorden eller i norske farvatn generelt. Vi har reglar om dette som i internasjonal samanheng er rimeleg strenge, men tråling er noko av det vi ser på når vi no jobbar med ein heilskapleg plan for Oslofjorden og framtidig regulering, for den påverknaden det har på botnforhold og på økosystem, er det all grunn til å ta på alvor.

Arne Nævra (SV) [13:05:20]: Jeg takker også for det svaret, og jeg er veldig glad for at statsråden annonserer at han også vil se på det fenomenet. Jeg skjønner at det ikke er lett. Jeg har vært i kontakt med bl.a. Fiskarlaget, som selvfølgelig også er opptatt av disse spørsmålene, men antagelig kan vi ikke fortsette som før. Så det er viktig at også den næringen kommer under lupa med restriksjoner på et eller annet vis, kanskje i form av verne soner.

Så er det skremmende å høre at det bare er rundt 30 pst. av strandområdene i Oslofjorden som er tilgjengelige for allmennheten. Da er vi inne på friluftslivet. Det har blitt gradvis nedbygd gjennom kommunenes svært liberale utbyggingspolitikk. Ser statsråden alvor i dette, og vil han nå ta grep for å stanse denne – skal vi kalle det – lovlige okkupasjonen av strandområdene, og i større grad også påvirke regjeringa til statlig oppkjøp av eiendommer for å øke tilgjengeligheten for folk flest? Spørsmålet er om disse spørsmålene blir besvart i rapporten?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:06:21]: Eg får starte med å seie at ansvaret for plan- og bygningslova nok ligg i Kommunal- og moderniseringsdepartementet, men det er klart at det som handlar om tilgangen til friluftsliv, er noko av det vi absolutt ser på i arbeidet med ein heilskapleg plan for Oslofjorden, i godt samarbeid med dei ulike ansvarlege departementa, her som elles.

Det er klart at Oslofjorden utvilsamt er eitt av dei områda i Noreg der presset på strandsona historisk har vore det sterkaste, der det er kamp om areal. Det er også grunnen til at vi har strenge reglar for bygging i strandsona, som i utgangspunktet ikkje er tillate ved Oslofjorden. Vi har, når vi har jobba med denne planen, fått mange innspel. Veldig mange av dei handlar om friluftsliv, veldig mange av dei handlar om tilgang til strandsona eller tilgang til fjorden, og det vil vi også kome tilbake til når vi skal lansere planen.

Spørsmål 14

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:07:37]: «Statsforvalteren i Oslo og Viken sendte kommunene forventningsbrev 28. januar i år. Der heter det: «Det pågår et arbeid med å samle ny kunnskap om naturen, basert på Artsdatabankens type- og beskrivelsessystem Natur i Norge (NiN). All naturtypekartlegging fremover skal skje etter denne instruksen. Kommunene må bruke Miljødirektoratets instruks når de selv iverksetter og stiller krav om naturtype-kartlegging.»

Kan statsråden beskrive forskjellen mellom Artsdatabankens instruks (kartleggingsveileder) og Miljødirektoratets instruks?»

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:08:23]: Natur i Norge, rettleiaren til Artsdatabanken, gjev ei generell rettleiing for korleis ein skal kartleggje og skildre all norsk natur etter NiN-metoden. I rettleiarane finst det retningslinjer for korleis ulike behov og utfordringar i samband med NiN-kartlegging kan løysast. Rettleiarane inneheld derimot ikkje føringar for korleis den enkelte sektoren skal løyse sine konkrete kartleggingsbehov.

Artsdatabanken er tydeleg på at det er den sektoren som set i gang eit kartleggingsoppdrag, som avgjer korleis NiN-kartlegginga i praksis skal gå føre seg. Det er difor lagt opp til at sektorane lagar sine egne kartleggingsinstruksar med føringar for kva type natur som skal kartleggjast, tilpassa sektorens behov, der Artsdatabankens kartleggingsrettleiarar er lagde til grunn. Eksempel på såne instruksar er Miljødirektoratets kartleggingsinstruks for kartlegging av naturtypar på land og Landbruksdirektoratets instruks for miljøregistreringar i skog.

I instruks frå Miljødirektoratet finn ein skildringar av korleis ein skal kartleggje 111 ulike naturtypar etter NiN-metoden. Utvalet av naturtypar er basert på føringar for dette i stortingsmeldinga Natur for livet, og dette er naturtypar som anten er trua, som er nær trua, eller som har viktige oppgåver i eit økosystem.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:09:52]: Det var et spesielt svar, må jeg si. Hele poenget med NiN-systemet, som Artsdatabanken har ansvaret for, er å lage en sektor-nøytral, etterprøvbart vitenskapelig dokumentasjon som kan brukes av alle sektorer, og som kan ha tillit i alle sektorer. Det er kjernen i Artsdatabankens instruks. Det som er Miljødirektoratets instruks, er ikke Artsdatabankens instruks, det er noe som er sektorspesifikt for Miljødirektoratets interesser. Og det er det sektorspesifikke tiltaket, som nå blir definert, som skal gjelde for alt. Er statsråden enig i den beskrivelsen jeg nå gir?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:10:57]: Ikkje i utgangspunktet. Det er utfyllande informasjon om naturtypar og naturtypekartlegging, og viss ein treng informasjon om det, er han absolutt tilgjengeleg, bl.a. på nettsidene til Miljødirektoratet som handlar om kartlegging av naturtypar på land. Og det er jo ein rettleiar som svarar på spørsmål om arbeidet med kartlegging av naturtypar etter Miljødirektoratets instruks.

I tillegg meiner eg å hugse at eg svarte på eit ganske omfattande spørsmål om dette, det var vel frå representanten Une Aina Bastholm, for eit par månader sidan, som går meir i djupna på kva naturtypekartlegginga til miljøforvaltninga er, og kvifor ein gjer det. Eg må innrømme at eg ikkje hugsar alle dei detaljane i hovudet, men dersom representanten er interessert, er det fullt mogeleg å bla tilbake og sjå i svara eg gav skriftlig der.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:11:51]: Regjeringa la fram stortingsmeldinga Natur for livet i 2015, og i Innst. 294 S for 2015–2016, på side 14, står det:

«Komiteen understreker at arbeidet med å definere arealene som skal vurderes med hensyn til økologisk tilstand, må bygge på Artsdatabankens typesystem Natur i Norge (NiN).»

Det er Stortingets vilje. Så kartlegges det ikke etter det systemet. Det kartlegges etter Miljødirektoratets instruks, som er en sektorkartlegging. Det kan ikke være den sektorkartleggingen som skal være basisen for all kartlegging, for den må ha objektivitet, etterprøvbarehet

og ha tillit hos alle brukere av natur. Er ikke statsråden enig i den presiseringen?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:12:51]: Eg er heilt einig i at det er viktig at det er brei tillit til det kartleggingsarbeidet som skal gjerast. Så må eg innrømme at eg ikkje har oppfatta at det ikkje er den typen brei tillit i dag, men dersom det er mange som ikkje har tillit til dette systemet, er det sjølvstykke viktig at det kjem fram, og at det vert sagt. Eg er ikkje godt kjent med det.

Eg vil vise til det eg starta med å seie, nemleg at dei NiN-rettleiarane som Artsdatabanken har, skal gje ei generell rettleiing for korleis ein skal kartleggje og skildre natur etter NiN-metoden. Men Artsdatabanken er også tydeleg på at det er den sektoren som set i gang eit kartleggingsoppdrag, som avgjer korleis kartlegginga i praksis skal gå føre seg, og difor har ein ulike kartleggingsinstruksar med føringar både for naturtypar på land, for miljøregistreringar i skog, m.m.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2 ferdig.

Sak nr. 3 [13:13:53]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag ferdig handsama.

Ber nokon om ordet før møtet vert heva. – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 13.14.

